

Příloha 1 – Tabulka č. 3 Souhrnné zobrazení zrakově handicapovaných respondentů uvedených v kazuistikách.

Tabulka 3: Souhrnné zobrazení zrakově handicapovaných respondentů uvedených v kazuistikách.

Souhrnné zobrazení zrakově handicapovaných respondentů uvedených v kazuistikách						
Kód Pohlaví	Věk	Vzdělání	Profese	Diagnóza	Doba získání vady	Stupeň zrakové vady
MSV1 Muž	75	SŠ	Učitel hry na klavír	Kongenitální katarakta Nystagmus Strabismus	Vrozená	Těžká slabozrakost
MSV2 Muž	75	VŠ	Odborný pracovník	Bestova choroba- viteliformní makulární dystrofie	Vrozená	Těžká slabozrakost
ŽSV1 Žena	66	SO	Mlékařka	Pigmentová degenerace sítnice Amblyopie	Vrozená	Těžká slabozrakost
ŽSV2 Žena	60	SO	Prodavačka Telefonistka Vrátná	Myopia gravis	Vrozená	Těžká slabozrakost
MSZ1 Muž	47	SO	Čalouník Pracovník v chráněné dílně Distributor letáků	Kraniofaryngom	Získaná	Těžká slabozrakost
ŽSZ1 Žena	88	SO	Švadlena	VPMD	Získaná	Těžká slabozrakost
ŽSZ2 Žena	76	SŠ	Úřednice	VPMD	Získaná	Těžká slabozrakost
ŽSZ3 Žena	65	SŠ	Účetní Pracovnice podatelny	VPMD	Získaná	Těžká slabozrakost
ŽZV1 Žena	77	SŠ	Učitelka hry na klarinet	Kongenit. katarakta Strabismus	Vrozená	Zbytky zraku
ŽZV2 Žena	54	SŠ	Účetní Prodavačka Pracovnice v chráněné dílně	ILS Katarakta Glaukom	Vrozená	Zbytky zraku

ŽZV3 Žena	59	SŠ neúplné	Telefonistka	Retinopatie nedonošených	Vrozená	Zbytky zraku
ŽZV4 Žena	67	SO	Knihářka	Kongenitální katarakta Glaukom	Vrozená	Zbytky zraku
MZZ1 Muž	88	VŠ	Voják z povolání	Diabetická retinopatie VPDM	Získaná	Zbytky zraku
MZZ2 Muž	91	SŠ	Pracovník v redakci	Tuberkulóza chorioretinitis	Získaná	Zbytky zraku
MZZ3	55	SO	Horník	Diabetická retinopatie Glaukom	Získaná	Zbytky zraku
ŽZZ1 Žena	85	SŠ	Účetní	Krátkozrakost Glaukom	Získaná	Zbytky zraku
ŽNV1 Žena	68	SO	Telefonistka	Kongenitální katarakta Strabismus	Vrozená	Praktická nevidomost
MNV1 Muž	64	SO	Telefonista	Retinopatie nedonošených Glaukom	Vrozená	Praktická nevidomost
ŽNV2 Žena	65	SO	Ladička klavírů	Kongenitální katarakta Nystagmus Glaukom	Vrozená	Praktická nevidomost
ŽNV3 Žena	67	SŠ	Telefonistka	Kongenitální katarakta Strabismus Glaukom	Vrozená	Praktická nevidomost
MNZ1 Muž	72	SO	Čalouník Telefonista	Atrofie zrakového nervu	Získaná	Praktická nevidomost
ŽNZ1 Žena	58	SŠ	Telefonistka	Atrofie zrakového nervu	Získaná	Praktická nevidomost
MNZ2 Muž	46	VŠ	Konzultant Lektor náročných pomůcek pro ZP	Atrofie zrakového nervu	Získaná	Praktická nevidomost
MNZ3 Muž	50	VŠ	Speciální pedagog Odborný pracovník	Diabetická retinopatie	Získaná	Praktická nevidomost

Zdroj: autor práce, 2019 (vlastní šetření)

Příloha 2 – Kazuistiky (zpracováno podle rozhovorů s respondenty).

Respondent MSV1

Pohlaví, věk: muž, 75 let

Vzdělání, profese: SŠ, učitel hry na klavír

Diagnóza: kongenitální katarakta, strabismus, nystagmus

Stupeň zrakového postižení: vrozená těžká slabozrakost

Celková charakteristika

Respondent MSV1 je ženatý muž v seniorském věku, který žije s částečně vidící manželkou v panelovém domě na malém městě. Podle výpovědi respondenta se manželka narodila s oboustranným šedým zákalem. Její zraková vada je dědičná. Dcera a její mladší syn mají stejné postižení jako rodiče. Těžce slabozraká dcera vystudovala Konzervatoř Jana Deyla v Praze a je učitelkou hry na klavír v Základní umělecké škole. Dcera je rozvedená a má dva syny. Starší syn studuje na střední technické škole a mladší, těžce slabozraký syn byl přijat na Konzervatoř Jana Deyla v Praze, kde se věnuje hře na housle.

Respondent pobírá starobní důchod, přesto soukromě vyučuje hru na klavír. Podle výpovědi respondenta lze k jeho koníčkům uvést hudbu a divadlo.

Rodinná anamnéza

Respondent pochází z úplné rodiny. Matka byla zpočátku ženou v domácnosti, později z finančních důvodů pracovala jako vlaková průvodčí. Otec pracoval nejprve jako prodavač obuvi, v pozdějším věku byl vedoucím restaurace. Z rozhovoru respondenta se v rodinných anamnézách nevyskytovaly zrakové vady. Mladší bratr se vyučil prodavačem. Nejprve pracoval jako prodavač v železářství, později byl vedoucím prodejny. Bratr pobírá starobní důchod, přesto stále podniká v maloobchodě. Ze sdělení respondenta se u bratra a v jeho rodině nevyskytují zrakové vady.

Osobní anamnéza

První gravidita matky byla v normě. Porod nastal v termínu a probíhal bez potíží, přesto byly u novorozeného respondenta očním vyšetřením zjištěny zrakové vady, a to oboustranná kongenitální katarakta, strabismus a nystagmus. Podle výpovědi respondenta

nebyla příčina zrakových vad objasněna. Na konci kojeneckého období se respondent podrobil oční operaci. Zraková ostrost je v pásmu těžké slabozrakosti.

Matka byla v domácnosti a intenzivně se věnovala těžce slabozrakému synovi pět let. Ke korekci zrakové vady používal lupové čočky a ruční lupu. Respondent uvádí, že zpočátku odmítal pomůcky používat, z důvodu neuspokojivé korekce zrakové vady.

5letý respondent nastoupil do běžné mateřské školy k předškolnímu vzdělávání. Po jeho ukončení začal 6letý respondent plnit povinnou školní docházku v běžné základní škole, kde absolvoval první stupeň. Je zajímavé, že již v té době mu pedagogové přirozeně pomáhali s výukou. Pedagogové zvětšovali text, zkoušeli ho ústně, ne písemně a diktovali mu novou látku k zapsání do sešitu, jelikož nepřečetl texty na tabuli. Respondent navštěvoval také Lidovou školu umění, zde se učil hrát na klavír. Matka mu opisovala noty do větších rozměrů a respondent se učil hrát skladby nazpaměť.

Z rodinných důvodů musel respondent absolvovat druhý stupeň v Základní škole internátní pro nevidomé a slabozraké v Brně. Zde se naučil číst a psát ve zvětšeném černotisku a v Braillově písmu. Při výuce používal kompenzační pomůcky, a to různé lupy, turmon, knihy a učebnice ve zvětšeném černotisku, sešity s výraznými linkami, fixy se širší stopou, Pražskou tabulku, Pichtův psací stroj, stolní lampy aj. Pomůcky mu významně usnadňovaly výuku.

Po ukončení základní školy byl přijat ke studiu na Střední hudební školu internátní pro mládež s vadami zraku v Praze s dnešním označením Konzervatoř Jana Deyla. Po absolvování studia nastoupil do Základní umělecké školy, kde učil hru na klavír.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondenta hodnotí kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zastávají v jeho životě důležité místo. Ke korekci zrakové vady používá optické pomůcky, a to ruční lupu bez světla a s integrovaným světlem, hyperokulární čočky a Galileiho systém, které mu pomáhají zpřístupnit text a získávat informace z větších vzdáleností. Časové údaje zjišťuje pomocí náramkových hodinek pro slabozraké, neboť mají výrazná čísla pro snazší určení času. Ke komunikaci využívá mobilní telefon pro slabozraké zn. Aligátor, který má zřetelný displej a hmatově uzpůsobená tlačítka. Dříve k poslechu hudby a zvukových knih používal magnetofon. V současnosti využívá modernější typ zařízení, a to CD+MP3. Bílá, opěrná hůl mu zajišťuje stabilitu a bezpečnou chůzi po městě.

Respondent MSV2

Pohlaví, věk: muž, 75 let

Vzdělání, profese: VŠ, odborný pracovník šlechtitelského ústavu

Diagnóza: Bestova choroba (viteliformní makulární dystrofie)

Stupeň zrakového postižení: vrozená těžká slabozrakost

Celková charakteristika

Respondent MSV2 je ženatý muž v seniorském věku, který žije s manželkou bez zrakového postižení v rodinném domku na vesnici. Manželé mají čtyři plnoleté děti a šest vnoučat. Ze sdělení respondenta se u dětí a v jejich rodinách neobjevují zrakové vady.

Respondent pobírá starobní důchod, přesto příležitostně vypomáhá při šlechtění stromů. Respondent uvádí, že mezi jeho záliby patří zahradničení a procházky v přírodě.

Rodinná anamnéza

Respondent pochází z úplné rodiny. Matka byla zpočátku ženou v domácnosti, později pracovala v rostlinné výrobě zemědělského družstva. Podle výpovědi respondenta se v její rodinné anamnéze nevyskytovaly zrakové vady. Otec pracoval jako traktorista v zemědělském družstvu až do svých 55 let, kdy se u něho začal výrazně zhoršovat zrak. U otce byla diagnostikována Bestova choroba (viteliformní makulární dystrofie). Zraková vada byla velmi progresivní. Během dvou let otcův zrak poklesl do pásma zbytků zraku. Částečně vidící otec byl převeden do invalidního důchodu třetího stupně. Ze sdělení respondenta se v jeho rodinné anamnéze vyskytovaly zrakové vady, které mají dědičný původ. Mladší sestra vystudovala střední zdravotnickou školu a pracovala jako zdravotní sestra v nemocnici. V současnosti pobírá starobní důchod. Podle výpovědi respondenta se u sestry a v její rodině neobjevují zrakové vady.

Osobní anamnéza

První gravidita matky byla v normě. Porod nastal v termínu a probíhal bez potíží, přesto byla u novorozeného respondenta objevena zraková vada. Diagnóza lékařů zněla Bestova choroba, která je hereditárního původu. Zraková vada měla u respondenta časnější nástup než u otce. Respondent je od batolecího věku lehce slabozraký.

Matka byla v domácnosti a o slabozrakého respondenta pečovala v předškolním věku. Zraková vada byla korigována pomocí brýlí. V 6 letech respondent nastoupil do

běžné základní školy. Po splnění povinné školní docházky nejprve absolvoval studia na střední a posléze na vysoké škole zemědělské. Po promoci nastoupil do šlechtitelského ústavu ovocnářského, kde pracoval jako odborný pracovník v oddělení ochrany rostlin.

Podle výpovědi respondenta ho lékaři informovali, že zrak je obvykle do 30 – 40 let normální, nebo lehce snížený a v období středního věku se začínají projevovat změny na sítnici doprovázené výrazným poklesem zraku. Prognóza lékařů se potvrdila, když poprvé začal respondent ve 45 letech zjišťovat výrazné zhoršení zraku. Zraková ostrost poklesla do pásma střední slabozrakosti. Druhá výrazná progresse zrakové vady se u něho projevila v 65 letech po prodělané herpetické encefalitidě, kdy poklesla zraková ostrost do pásma těžké slabozrakosti. Následkem nemoci se zrychlila progresse zrakové vady.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondenta hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zaujímají v jeho životě důležité místo. Ke korekci zrakové vady používá optické a optoelektronické pomůcky, a to ruční lupy s integrovaným světlem a stolní kamerovou lupy s hlasovým výstupem, které mu umožňují samostatně číst, psát a získávat informace. K bezpečnému nalévání tekutiny s oblibou používá akustický indikátor hladiny. Respondent dále uvádí, že ke svému zviditelnění na přechodech pro chodce používá bílou, signalizační, skládací hůl.

Respondentka ŽSV1

Pohlaví, věk: žena, 66 let

Vzdělání, profese: SO, mlékařka

Diagnóza: pigmentová degenerace sítnice, kongenitální amblyopie

Stupeň zrakové postižení: vrozená těžká slabozrakost

Celková charakteristika

Respondentka ŽSV1 je rozvedená žena v seniorském věku, která žije v panelovém domě na malém městě. S bývalým manželem má tři dospělé dcery a pět vnoučat. Podle výpovědi respondentky se u manžela, dětí a v jejich rodinách nevyskytují zrakové vady.

Respondentka pobírá invalidní důchod třetího stupně. Z výpovědi respondentky lze mezi její záliby uvést pěstování květin, návštěvy kulturních akcí a poslech audioknih.

Rodinná anamnéza

Respondentka pochází z úplné rodiny. Matka byla zpočátku ženou v domácnosti, později pracovala jako ošetřovatelka skotu v zemědělském družstvu. Podle výpovědi respondentky nebyla u matky zjištěna zraková vada, i když se v její rodinné anamnéze vyskytovaly zrakové vady, které mají dědičný původ. Otec pracoval jako opravář zemědělských strojů v traktorové stanici. Z výpovědi respondentky se v jeho rodinné anamnéze neobjevovaly zrakové vady. Mladší bratr se vyučil truhlářem a pracoval v Dřevotvaru. V současnosti pobírá starobní důchod. Respondentka uvádí, že se u bratra a v jeho rodině nevyskytují zrakové vady.

Osobní anamnéza

První gravidita matky byla v normě. Porod nastal v termínu a probíhal bez potíží, přesto byla po narození respondentky očním vyšetřením objevena zraková vada. Diagnóza zněla oboustranná pigmentová degenerace sítnice. Zraková vada je hereditárního původu. Zraková ostrost respondentky je v pásmu střední slabozrakosti.

Matka byla v domácnosti a o zrakově handicapovanou respondentku pečovala v předškolním věku. Zraková vada byla korigována pomocí brýlí. V 6 letech respondentka nastoupila do běžné základní školy. Při výuce si 6letá respondentka stěžovala na zhoršené vidění. Oftalmolog zjistil zrakovou vadu, a to amblyopii. K nápravě tupozrakosti byla zavedena okluze vedoucího oka a respondentka podstupovala pleoptická cvičení. Léčba binokulární vady nebyla úspěšná, z toho důvodu se oftalmologové rozhodli k provedení oční operace. Před jejím uskutečněním doporučili lékaři rodičům dočasné převedení respondentky do Základní školy při Léčebně zrakových vad ve Dvoře Králové n. L., kde by 7letá respondentka podstoupila intenzivní léčbu tupozrakosti. Rodiče respektovali doporučení a respondentka absolvovala 2. třídu v základní škole při Léčebně zrakových vad. V důsledku pozitivní léčby se oční operace neuskutečnila.

Po splnění povinné školní docházky byla respondentka přijata do odborného učiliště potravinářského. Zde studovala obor mlékařka. Respondentka uvádí, že byla lékaři upozorněna na progresivní charakter zrakové vady projevující se zužováním zorného pole a poklesem zraku, což se částečně potvrdilo v období adolescence, kdy se u ní výrazně zúžilo zorné pole. Přesto respondentka dokončila studia a nastoupila do Mlékáren, kde pracovala na zkrácený pracovní úvazek. Podle výpovědi respondentky se u ní začala v 50 letech výrazně projevovat zraková vada. Během tří let se u respondentky zúžilo zorné pole

až k trubicovitému vidění a poklesl zrak do pásma těžké slabozrakosti. Respondentka byla převedena do invalidního důchodu třetího stupně.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondentky hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zaujímají v jejím životě důležité místo. Ke korekci zrakové vady používá optické a optoelektronické pomůcky, a to ruční lupu s integrovaným světlem a stolní kamerovou lupu, které jí umožňují samostatně číst, psát a získávat informace. Respondentka s oblibou používá brýle s filtry, z důvodu zvýšení kontrastu a prokreslení detailů předmětů. Poslech audioknih jí zajišťuje CD+MP3 zařízení, čímž smysluplně vyplňuje volný čas. V domácnosti používá akustický indikátor hladiny k bezpečnému nalévání tekutiny. Podle výpovědi respondentky se pomocí bílé, signalizační, skládací hole cítí bezpečně na přechodech pro chodce.

Respondentka ŽSV2

Pohlaví, věk: žena, 60 let

Vzdělání, profese: SO, prodavačka, telefonistka, vrátná

Diagnóza: myopia gravis (těžká krátkozrakost)

Stupeň zrakového postižení: vrozená těžká slabozrakost

Celková charakteristika

Respondentka ŽSV2 je vdaná žena středního věku, která žije s manželem bez zrakového postižení v panelovém domě na malém městě. Podle výpovědi respondentky se u dospělého syna nevyskytuje zraková vada, ale jeho nezletilý syn je od narození těžce slabozraký. Vnuk má diagnostikovanou zrakovou vadu, a to myopia gravis, která je dědičného původu.

Respondentka pobírá invalidní důchod třetího stupně a nepravidelně pracuje jako prodavačka v prodejně s použitým zbožím. Podle výpovědi respondentky lze mezi její záliby uvést pěstování květin, poslech audioknih a ruční práce.

Rodinná anamnéza

Respondentka pochází z úplné rodiny. Matka byla od narození těžce krátkozraká, přesto vystudovala běžnou střední zdravotnickou školu a pracovala jako zdravotní sestra na zkrácený pracovní úvazek v kartotéce polikliniky. Podle výpovědi respondentky byla u matky diagnostikována zraková vada, a to myopia gravis. V její anamnéze se vyskytují zrakové vady, které jsou dědičné. Otec byl učitelem v Základní umělecké škole, kde učil hru na dechové nástroje. Podle výpovědi respondentky se v jeho rodinné anamnéze neobjevovaly zrakové vady. Starší sestra vystudovala vysokou školu pedagogickou, obor speciální pedagogika a pracovala jako vychovatelka u tělesně handicapovaných dětí. Z výpovědi respondentky se u sestry a dvou pňoletých dětí nevyskytují zrakové vady, ale u dvou zletilých vnuček byly objeveny zrakové vady. Jejich diagnózy jsou myopia gravis, které mají dědičný původ. Vnučky jsou od narození těžce slabozraké.

Osobní anamnéza

Druhá gravidita matky byla v normě. Porod nastal v termínu a průběh porodu byl bez potíží, přesto byla po narození respondentky očním vyšetřením zjištěna zraková vada. U respondentky byla diagnostikována myopia gravis, která je hereditárního původu. Zraková ostrost je v pásmu těžké slabozrakosti.

Matka zůstala v domácnosti a o těžce slabozrakou respondentku pečovala v předškolním věku. V 6 letech respondentka nastoupila do běžné základní školy, i přes doporučení lékařů k umístění do základní speciální školy internátní pro děti se zrakovými vadami. Ke korekci zrakové vady používala brýle a optické pomůcky, k nimž patří různé lupy. Je zajímavé, že již v té době jí pedagogové přirozeně pomáhali se zvládnutím výuky. Pedagogové zvětšovali text, zkoušeli ji ústně, ne písemně a diktovali jí novou látku k zapsání do sešitu, jelikož nepřečetla texty na tabuli.

Po splnění povinné školní docházky byla respondentka přijata ke studiu do odborného učiliště potravinářského. Zde si zvolila obor prodavačka. Po absolvování studia pracovala respondentka jako prodavačka textilního zboží na zkrácený pracovní úvazek. Podle výpovědi respondentky nebyla zraková vada stabilní, což se u ní projevovalo postupným zhoršováním zraku a potížemi v oblasti zorného pole, z těchto důvodů po dvou letech ukončila práci prodavačky. Respondentka si zvolila méně zrakově namáhavou práci a začala pracovat jako telefonistka v telefonní ústředně strojírenského závodu. Zraková vada dále progredovala, což se projevilo degenerativními změnami na sítnici, které byly

příčinou odchlípení sítnice, z toho důvodu se 30letá respondentka podrobila oční operaci. Respondentka byla převedena do invalidního důchodu třetího stupně, ale po stabilizaci zdravotního stavu začala pracovat ve vrátnici.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondentky hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zastávají v jejím životě důležitou roli. Ke korekci zrakové vady používá optické a optoelektronické pomůcky, k nimž patří ruční lupa s integrovaným světlem a stolní kamerová lupa. Díky těmto pomůckám může samostatně číst, psát a získávat informace. V domácnosti využívá akustický indikátor hladiny k bezpečnému nalévání tekutin. Respondentka uvádí, že s oblibou používá navlékač jehel a jehly pro zrakově postižené, neboť se jí v domácnosti osvědčily. Bílá, signalizační, skládací hůl jí bezpečně vede na přechodech pro chodce.

Respondent MSZ1

Pohlaví, věk: muž, 47 let

Vzdělání, profese: SO, čalouník, pracovník v chráněné dílně, distributor reklamních letáků

Diagnóza: kraniofaryngom

Stupeň postižení: získaná těžká slabozrakost

Celková charakteristika

Respondent MSZ1 je ženatý muž středního věku se zrakovou vadou získanou v období školního věku. Manželka je těžce slabozraká. Podle výpovědi respondenta byla u ní zjištěna vrozená zraková vada, a to myopia gravis. Manželé žijí v družstevním bytě na vesnici. Jejich plnoletý svobodný syn není zrakově postižený.

Respondent pobírá invalidní důchod třetího stupně. Podle výpovědi respondenta tráví svůj volný čas v rodinném kruhu a v Charitě, kde pracuje jako dobrovolník.

Rodinná anamnéza

Respondent pochází z úplné rodiny. Matka vystudovala střední zemědělskou školu a pracovala jako zootechnička v zemědělském družstvu. Otec vystudoval odborné učiliště

strojírenské a pracoval jako brusič ve strojírenském závodě. Matka má diagnostikovanou hypertenzi. Otec má zjištěn diabetes mellitus druhého typu. Jejich nemoci jsou léčeny konzervativně pomocí farmak. Ze sdělení respondenta se v rodinných anamnézách nevyskytují zrakové vady. Starší sestra vystudovala střední ekonomickou školu a pracuje jako vedoucí školní jídelny. Z výpovědi respondenta se u sestry a v její rodině nevyskytují zrakové vady.

Osobní anamnéza

Druhá gravidita matky byla v normě. Porod nastal v termínu a průběh porodu byl bez potíží. U novorozeného respondenta nebyly shledány vrozené nemoci ani vývojové vady. Respondent od 3 let navštěvoval běžnou mateřskou školu a v 6 letech věku nastoupil do běžné základní školy. Podle výpovědi respondenta se u něho začaly ve 14 letech objevovat zdravotní potíže projevující se bolestí hlavy, slabostí, únavou a výrazným zhoršením zraku. Oftalmolog odeslal respondenta k odbornému vyšetření do Fakultní nemocnice v Hradci Králové. Zde lékaři diagnostikovali kraniofaryngom. Tumor se nacházel v blízkosti zrakových nervů. Respondent se podrobil dvěma náročným operacím a podstoupil dlouhodobou rekonvalescenci. Podle jeho výpovědi díky úsilí lékařů neoslepl. Zraková ostrost respondenta je v pásmu těžké slabozrakosti.

Po absolvování základní školy se respondent přihlásil ke studiu na Učňovskou školu internátní pro mládež s vadami zraku v Krči. Zde si zvolil obor čalouník. Při výuce používal kompenzační pomůcky, a to různé lupy, turmon, sklopné pracovní desky, stolní lampy, učebnice ve zvětšeném černotisku, fixy se širší stopou, sešity s výraznými linkami aj. Pomůcky mu významně usnadňovaly studia. Po absolvování učiliště respondent soukromě podnikal ve svém oboru, ale ze zdravotních důvodů musel po sedmi letech ukončit podnikání. Poté respondent krátce pracoval v chráněné dílně, kde kompletoval kabelové svazky. V současnosti příležitostně roznáší reklamní materiály ve své obci.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondenta hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zauímají v jeho životě důležité místo. Ke korekci zrakové vady používá optické a optoelektronické pomůcky, k nimž patří ruční lupa bez a s integrovaným světlem, hyperokulární čočky, Galileiho systém, prizmatický monokulár a stolní kamerová lupa s hlasovým výstupem. Respondent uvádí, že pomocí

těchto pomůcek samostatně čte, píše a získává informace. Ke komunikaci používá mobilní telefon s hlasovým výstupem a softwarovou lupou, neboť se mu pomůcka osvědčila. Časová data zjišťuje pomocí náramkových hodinek pro slabozraké, neboť mají výrazná čísla pro snazší určení času. Dříve respondent při práci v čalounictví používal hmatový skládací metr. Pomocí akustického indikátoru hladiny bezpečně nalévá tekutinu do šálků. K poslechu audioknih využívá CD+MP3 přístroj. Podle výpovědi respondenta mu bílá, signalizační, skládací hůl zajišťuje bezpečnou chůzi na přechodech pro chodce a zviditelnění v silniční dopravě.

Respondentka ŽSZ1

Pohlaví, věk: žena, 88 let

Vzdělání, profese: SO, švadlena

Diagnóza: věkem podmíněná makulární degenerace sítnice

Stupeň zrakového postižení: získaná těžká slabozrakost

Celková charakteristika

Respondentka ŽSZ1 je ovdovělá žena v seniorském věku se zrakovou vadou získanou v období stáří. Respondentka žije v bytovém domě na malém městě. Manžel nebyl zrakově postižený. Podle výpovědi respondentky se v rodinných anamnézách nevyskytovaly zrakové vady. Zraková postižení se neobjevují ani u dvou dospělých dětí a v jejich rodinách.

Respondentka uvádí, že k jejím zálibám patří vaření, poslech lidové hudby a vykonávání ručních prací.

Rodinná anamnéza

Respondentka pochází z úplné rodiny. Matka byla zpočátku ženou v domácnosti, v pozdějším věku pracovala v zahradnictví. Otec pracoval jako opravář zemědělských strojů v zemědělském družstvu. Podle výpovědi respondentky se v rodinných anamnézách nevyskytovaly zrakové vady. Starší sestra vystudovala učební obor obráběčka kovů a pracovala ve strojírenském závodě. Ze sdělení respondentky se u sestry a v její rodině nevyskytují zrakové vady.

Osobní anamnéza

Druhá gravidita matky byla v normě. Porod nastal v termínu a probíhal bez potíží. U novorozené respondentky nebyly shledány vrozené nemoci ani vývojové vady. Matka byla žena v domácnosti a pečovala o respondentku v předškolním věku. V 6 letech respondentka nastoupila do běžné základní školy. Po splnění povinné školní docházky byla přijata do odborného učiliště, kde studovala obor dámská švadlena. Po ukončení učiliště nastoupila do výrobního družstva, kde respondentka vykonávala svoji profesi až do odchodu do starobního důchodu.

Respondentka nezaznamenala v produktivním věku a raném stáří žádné potíže se zrakem. Z výpovědi respondentky se začala zraková vada projevovat v 78 letech výrazným zhoršením zraku, potížemi se čtením a zúžením zorného pole. Respondentka viděla zamlženě, nerozeznávala známé tváře, tvary, neudržela očima text v řádku, písmena se jevila deformovaná. Očním vyšetřením byla u respondentky diagnostikována zraková vada, a to věkem podmíněná makulární degenerace sítnice. Zraková ostrost je v pásmu těžké slabozrakosti. V odborné literatuře se uvádí, že počáteční změny na sítnici mají souvislost s věkem jedince a aterosklerózou. Ke zpomalení zrakové vady podstupuje biologickou léčbu ve formě nitroočních injekcí.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondentky hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zastávají v jejím životě důležitou pozici. Ke korekci zrakové vady používá optické pomůcky, a to ruční lupu bez a s integrovaným světlem a posuvný systém, které ji umožňují samostatné čtení, psaní a získávání informací ze vzdálených míst. Respondentka uvádí, že se jí osvědčila bílá, signalizační, skládací hůl, která ji poskytuje pocit bezpečné chůze na přechodech pro chodce.

Respondentka ŽSZ2

Pohlaví, věk: žena, 76 let

Vzdělání, profese: SŠ, úřednice

Diagnóza: věkem podmíněná makulární degenerace sítnice

Stupeň zrakového postižení: získaná těžká slabozrakost

Celková charakteristika

Respondentka ŽSZ2 je vdaná žena v seniorském věku se zrakovou vadou získanou v období starší dospělosti. Manžel není zrakově postižený. Manželé žijí v panelovém domě na malém městě. Ze sdělení respondentky se u dvou dospělých dcer a v jejich rodinách nevyskytují zrakové vady.

Respondentka uvádí, že s oblibou pěstuje květiny, poslouchá audioknihy a navštěvuje kulturní akce.

Rodinná anamnéza

Respondentka pochází z úplné rodiny. Matka byla zpočátku ženou v domácnosti, později pracovala jako prodavačka v potravinách. Otec vystudoval učební obor frézař. Nejprve byl frézařem, později pracoval jako mistr v nástrojárně strojírenského závodu. Ze sdělení respondentky se v rodinných anamnézách nevyskytovaly zrakové vady. Mladší bratr vystudoval střední průmyslovou školu strojní. Po absolvování studia pracoval jako referent MTZ ve strojírenském závodě. Podle výpovědi respondentky se u jeho dvou dětí a v jejich rodinách neobjevují zrakové vady.

Osobní anamnéza

První těhotenství bylo v normě. Porod nastal v termínu a průběh porodu byl bez potíží. U novorozené respondentky nebyly shledány vrozené nemoci ani vývojové vady. Matka byla žena v domácnosti, z toho důvodu nenavštěvovala respondentka mateřskou školu. V 6 letech respondentka nastoupila do běžné základní školy a po splnění povinné školní docházky byla přijata ke studiu na střední ekonomickou školu. Po absolvování studia pracovala respondentka jako úřednice na městském úřadu až do odchodu do starobního důchodu.

Respondentka nezaznamenala v produktivním věku žádné potíže se zrakem. Podle výpovědi respondentky se začala zraková vada projevovat v 55 letech při odchodu do starobního důchodu, a to výrazným zhoršením zraku, což ji způsobovalo potíže se čtením textů a s vykonáváním drobných manuálních úkonů. Respondentka měla rozostřené a zamlžené vidění, nerozeznávala známé tváře, neudržela očima text v řádku, písmena se jevila deformovaná. Očním vyšetřením byla u respondentky diagnostikována zraková vada, a to věkem podmíněná makulární degenerace sítnice. Zraková ostrost je v pásmu těžké slabozrakosti. V odborných zdrojích se uvádí, že zraková vada má souvislost

s věkem respondentky a aterosklerózou. Ke zpomalení zrakové vady podstupuje biologickou léčbu ve formě nitroočních injekcí.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondentky hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zaujímají v jejím životě nezastupitelnou roli. Respondentka používá optické a optoelektronické pomůcky, k nimž patří ruční lupa bez a s integrovaným osvětlením a stolní kamerová lupa s hlasovým výstupem, které ji umožňují samostatně číst, psát, získávat informace a také vykonávat drobné manuální úkony. V domácnosti využívá akustický indikátor hladiny pro bezpečné nalévání tekutin. K poslechu audioknih používá CD+MP3 zařízení, čímž smysluplně vyplňuje svůj volný čas.

Respondent ŽSZ3

Pohlaví, věk: žena, 65 let

Vzdělání, profese: SŠ, účetní, pracovnice podatelny

Diagnóza: věkem podmíněná makulární degenerace sítnice

Stupeň zrakového postižení: získaná těžká slabozrakost

Celková charakteristika

Respondentka ŽSZ3 je vdaná žena v seniorském věku se zrakovou vadou získanou v období starší dospělosti. Manžel není zrakově postižený. Manželé žijí v panelovém domě, v krajském městě. Podle výpovědi respondentky se u tří dětí a v jejich rodinách nevyskytují zrakové vady.

Respondentka pobírá invalidní důchod třetího stupně. Podle výpovědi respondentky lze k jejím koníčkům uvést cestování, návštěvy kulturních akcí a psaní fejetonů.

Rodinná anamnéza

Respondentka pochází z úplné rodiny. Matka byla ženou v domácnosti. Otec pracoval jako skladový manipulát ve strojírenském závodě. Z výpovědi respondentky se v rodinných anamnézách nevyskytovaly zrakové vady. Starší bratr vystudoval odborné učiliště elektrotechnické. Po absolvování studia pracoval jako slaboproudý elektrikář ve

strojírenském závodě. Mladší bratr vystudoval učební obor strojní mechanik. Po ukončení učiliště nejprve pracoval jako obráběč, později byl mistrem předvýroby ve strojírenském závodě. Ze sdělení respondentky se u sourozenců a v jejich rodinách neobjevují zrakové vady.

Osobní anamnéza

Druhá gravidita matky byla v normě. Porod nastal v termínu a průběh porodu byl bez potíží. U novorozené respondentky nebyly shledány vrozené nemoci ani vývojové vady. Respondentka od 3 let navštěvovala běžnou mateřskou školu a v 6 letech nastoupila do běžné základní školy. Respondentka uvádí, že v první třídě se u ní při výuce čtení projevíly následky spály, kterou prodělala v batolecím věku. Respondentka měla rozmazané vidění a neudržela očima při čtení textů písmena v řádku. Oftalmolog zjistil zrakovou vadu, a to lehkou krátkozrakost, která byla korigována brýlemi.

Po splnění povinné školní docházky byla respondentka přijata ke studiu na střední ekonomickou školu. Po absolvování studia pracovala jako účetní v provozní účtárně elektrotechnického závodu. Podle výpovědi respondentky začala v 50 letech zjišťovat závažné potíže se zrakem, které se u ní projevíly výrazně zhoršeným zrakem, potížemi se čtením textů a vykonáváním drobných manuálních úkonů. Respondentka měla rozostřené vidění a vnímala písmena deformovaně. Oftalmolog diagnostikoval zrakovou vadu, a to věkem podmíněnou makulární degeneraci sítnice. V odborných zdrojích se uvádí, že zraková vada má souvislost s věkem respondentky a aterosklerózou. Respondentka podstoupila oční operaci k zastavení rozpadu sítnice. Zraková ostrost je v pásmu střední slabozrakosti. Oftalmolog doporučil respondentce méně zrakově namáhavou práci. Respondentka ukončila práci v účtárně a přestoupila do podatelny, kde pracovala jako administrativní pracovnice na zkrácený pracovní úvazek. Zraková vada nebyla stabilní. Podle výpovědi respondentky se u ní v průběhu pěti let výrazně zhoršil zrak, což se projevovalo nerozeznáním známých tváří, barev a chybným vnímáním předmětů. Lékař diagnostikoval pokles zrakové ostrosti do pásma těžké slabozrakosti. Respondentka podstoupila oční operaci ke zpomalení zrakové vady. Po přehodnocení zdravotního stavu byla respondentka převedena do invalidního důchodu třetího stupně.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondentky hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zastávají v jejím životě nezastupitelnou pozici. Ke korekci zrakové vady používá optické a optoelektronické pomůcky, k nimž patří ruční lupa s integrovaným světlem a stolní kamerová lupa s hlasovým výstupem, které jí umožňují samostatně číst, psát, vykonávat drobné manuální úkony a získávat informace. Ke komunikaci využívá mobilní telefon s hlasovým výstupem a softwarovou lupou, neboť se jí osvědčil. V domácnosti používá kuchyňskou váhu s hlasovým výstupem.

Respondentka ŽZV1

Pohlaví, věk: žena, 77 let

Vzdělání, profese: SŠ, učitelka hry na klarinet

Diagnóza: kongenitální katarakta, strabismus

Stupeň zrakového postižení: vrozené zbytky zraku

Celková charakteristika

Respondentka ŽZV1 je vdaná žena v seniorském věku, která žije s těžce slabozrakým manželem v panelovém domě na malém městě. Podle výpovědi respondentky se manžel narodil s oboustranným šedým zákalem. Plnoletá dcera je od narození těžce slabozraká, má shodnou diagnózu jako rodiče. Dcera vystudovala Konzervatoř Jana Deyla v Praze a pracuje jako učitelka hry na klavír v Základní umělecké škole. Dcera je rozvedená a má dva syny, z nichž starší syn není zrakově postižený, ale mladší syn je od narození těžce slabozraký. Syn má diagnostikovaný oboustranný šedý zákal. Zrakové vady v rodině jsou dědičného původu. Starší syn navštěvuje střední technickou školu a zrakově handicapovaný bratr studuje na Konzervatoři Jana Deyla v Praze.

Podle výpovědi respondentky lze mezi její koníčky zařadit poslech audioknih a péči o vnoučata.

Rodinná anamnéza

Respondentka pochází z úplné rodiny. Matka byla žena v domácnosti. Otec pracoval jako kameník. Podle výpovědi respondentky se v rodinných anamnézách nevyskytovaly zrakové vady. Nejstarší bratr vystudoval učební obor seřizovač

tkalcovských stavů. Nejprve pracoval jako seřizovač, později byl mistrem v tkalcovně. Prostřední bratr vystudoval učební obor zámečnický. Zpočátku vykonával svoji profesi ve strojírenském závodě, později pracoval jako posunovač na České dráze. Ze sdělení respondentky se u sourozenců a v jejich rodinách nevyskytují zrakové vady.

Osobní anamnéza

Třetí gravidita matky byla v normě. Porod nastal v termínu, ale průběh porodu byl komplikovaný. Po narození byly očním vyšetřením u respondentky objeveny zrakové vady. Lékaři diagnostikovali kongenitální kataraktu, která byla doprovázena strabismem. Podle výpovědi respondentky nebyla příčina zrakových vad objasněna.

Vrozený šedý zákal zasáhl obě oči. Respondentka uvádí, že se u ní oční operace uskutečnila až v 5 letech, neboť pediatr nedoporučil provést chirurgický výkon v raném období, z důvodu srdeční vady. Zraková ostrost pravého oka se dále snižovala, z toho důvodu se v 6 letech podrobila druhé oční operaci. Zhoršování zraku se zastavilo. Zraková ostrost je v pásmu zbytků zraku. Respondentka rozezná pravým okem obrysy postav a předmětů a levým okem vnímá barvy v tmavších odstínech a stíny.

Matka byla v domácnosti a o částečně vidící respondentku pečovala v předškolním věku. Z výpovědi respondentky lze uvést, že se jí rodiče a sourozenci hodně věnovali a v jejich zájmu jí bylo naučit samostatnosti, soběstačnosti a poznání vlastních schopností a dovedností. V 6 letech respondentka nastoupila do Základní školy internátní pro slabozraké na Vinohradech. Ve speciální škole se naučila číst a psát ve zvětšeném černotisku a v bodovém písmu. Při výuce používala kompenzační pomůcky, a to ruční lupy, Galileiho soustavu, hyperokulární čočky, Pražskou tabulku, šablony, rámečky na psaní, Pichtův psací stroj, učebnice s většími písmeny, sešity s výraznými linkami, fixy se širší stopou, sklopné pracovní desky aj. Pomůcky jí významně usnadňovaly výuku.

Po ukončení základní školy byla respondentka přijata ke studiu na Střední hudební školu internátní pro mládež s vadami zraku v Praze s dnešním názvem Konzervatoř Jana Deyla. Po absolvování studia nastoupila do Základní umělecké školy, kde pracovala jako učitelka hry na klarinet.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondentky hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zastávají v jejím životě neocenitelnou

roli. Ke korekci zrakové vady používá optické pomůcky, k nimž patří ruční a stojánková lupa s osvětlením, hyperokulární čočky a Galileiho systém, které jí umožňují nejen samostatně číst, psát, ale i získávat informace ze vzdálených míst. Časové údaje ji hlásí náramkové hodinky a budík s hlasovými výstupy. Ke komunikaci využívá mobilní telefon s hlasovým výstupem, který se jí osvědčil. V domácnosti používá hlasovou kuchyňskou váhu, akustický indikátor hladiny, navlékač jehel a hlasový teploměr, který zjišťuje venkovní a vnitřní teplotu. Pomůcky jí usnadňují každodenní práci. Dříve respondentka poslouchala audioknihy pomocí magnetofonu. V současnosti využívá k poslechu zvukových knih modernější CD+MP3 zařízení. Podle výpovědi respondentky ráda zapisuje texty na Pichtově psacím stroji, neboť ve svém životě upřednostňuje bodové písmo. Bílá opěrná hůl jí zajišťuje nejen stabilitu při chůzi, ale i bezpečný pohyb ve městě.

Respondent ŽZV2

Pohlaví, věk: žena, 54 let

Vzdělání, profese: SŠ, účetní, prodavačka, pracovnice v chráněné dílně

Diagnóza: nemoc ILS, katarakta, glaukom

Stupeň zrakového postižení: vrozené zbytky zraku

Celková charakteristika

Respondentka ŽZV2 je rozvedená žena staršího dospělého věku, která žije v panelovém domě na malém městě. Bývalý manžel je od narození lehce slabozraký. Podle výpovědi respondentky byly u manžela diagnostikovány zrakové vady, a to krátkozrakost a strabismus. U dospělé dcery a nezletilé vnučky se nevyskytují zrakové vady.

Respondentka pobírá invalidní důchod třetího stupně. Podle výpovědi respondentky lze k jejím koníčkům uvést sborový zpěv, pletení z pedigu a poslech audioknih.

Rodinná anamnéza

Respondentka pochází z úplné rodiny. Matka se vyučila kuchařkou a pracovala ve školní jídelně. Podle výpovědi respondentky se v její rodinné anamnéze objevovaly zrakové vady. Matka nebyla zrakově postižená, ale u staršího bratra byla diagnostikována vrozená zraková vada, a to nemoc ILS. Zraková vada je dědičného původu. V bratrově rodině nebyly zjištěny zrakové vady. Vlastní otec se vyučil obráběčem kovů a pracoval ve

strojírenském závodu. Podle výpovědi respondentky se v jeho rodinné anamnéze neobjevují zrakové vady. Mladší bratr respondentky se vyučil automechanikem a pracuje jako prodavač nových osobních vozidel. Bratr není zrakově postižený. V jeho rodině se nevyskytují zrakové vady.

Osobní anamnéza

První gravidita matky byla v normě. Porod nastal v termínu a jeho průběh byl bez komplikací, přesto byla u novorozené respondentky zjištěna vzácná nevléčitelná nemoc ILS, která se projevuje poklesem centrálního vidění, kataraktou, glaukomem, záněty, praskáním cév aj. Respondentka uvádí, že onemocnění způsobuje postupný úbytek zraku a vede k úplné slepotě. Onemocnění je dědičného původu.

Po narození se respondentka podrobila oční operaci. Zraková ostrost je v pásmu střední slabozrakosti. Ke korekci zrakové vady používá brýle. Respondentka od 3 let navštěvovala běžnou mateřskou školu a v 6 letech nastoupila do běžné základní školy. Zde je nutné se zmínit, že ji pedagogové přirozeně pomáhali s výukou. Pedagogové zvětšovali text, zkoušeli ji ústně, ne písemně a také ji diktovali novou látku k zapsání do sešitu, jelikož nepřečetla texty na tabuli.

V období puberty začala u respondentky zraková vada postupně progredovat, přesto se respondentka přihlásila ke studiu na běžnou střední ekonomickou školu. Respondentka v rozhovoru uvádí, že měla ve čtvrtém ročníku vážné potíže se zrakovým orgánem, které se projevovaly praskáním očních cév a krvácením do sklivce. Zraková ostrost se snížila do pásma těžké slabozrakosti. Respondentka se podrobila oční operaci ve Všeobecné fakultní nemocnici na Karlově náměstí v Praze.

Po absolvování studia pracovala respondentka jako účetní na zkrácený pracovní úvazek ve výrobní účtárně spotřebního družstva, ale po pěti letech musela respondentka ukončit zrakově namáhavou práci v účtárně. Respondentka nastoupila do potravin, kde pracovala jako prodavačka. Respondentka sděluje, že se zraková ostrost v průběhu aktivního života zhoršovala, čímž se potvrdily prognózy lékařů o progresivním charakteru zrakové vady. Rychlá progresse zrakové vady se projevila ve 32 letech respondentky, kdy se u ní snížil zrak do pásma zbytků zraku. Částečně vidící respondentka byla převedena do invalidního důchodu třetího stupně. Respondentka nerezignovala a absolvovala rekvalifikační kurzy „tkalcování“ a „pletení z pedigu“ v rekvalifikačním středisku Dědina

v Praze. Zde si zároveň osvojila znalost bodového písma. Po absolvování kurzů pracovala v chráněné dílně.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondentky hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zastávají v jejím životě nezastupitelné místo. Ke kompenzaci zrakové vady používá digitální zvětšovací lupu s hlasovým výstupem. Pomocí této pomůcky může samostatně číst, psát a získávat informace. Respondentka zaznamenává rozhovory pomocí digitálního záznamníku s hlasovým výstupem, neboť se jí osvědčil. Pomocí Pichtova psacího stroje rychle zapisuje texty. Ke komunikaci používá mobilní telefon s hlasovým výstupem. V domácnosti s oblibou používá akustický indikátor hladiny, indikátor barvy zn. Colortest a čtečku Penfriend s hlasovými výstupy, neboť jí usnadňují vykonávání každodenních činností. Pomocí CD+MP3 zařízení poslouchá zvukové knihy. Ze sdělení respondentky se pomocí bílé, orientační, skládací hole samostatně pohybuje po městě.

Respondent ŽZV3

Pohlaví, věk: žena, 59 let

Vzdělání, profese: SŠ nedokončené, telefonistka

Diagnóza: retinopatie nedonošených

Stupeň zrakového postižení: vrozené zbytky zraku

Celková charakteristika

Respondentka ŽZV3 je svobodná, bezdětná žena staršího dospělého věku, která žije v rodinném domku na malém městě. Respondentka pobírá invalidní důchod třetího stupně.

Podle výpovědi respondentky lze mezi její záliby zařadit poslech hudby, čtení knih v bodovém písmu a procházky v přírodě.

Rodinná anamnéza

Respondentka pochází z úplné rodiny. Matka byla nejprve ženou v domácnosti, později pracovala jako přadlena v textilním závodě. Otec se vyučil pekařem. Zpočátku pracoval jako pekař, později pracoval jako řidič pro rozvoz pečiva. Podle výpovědi

respondentky se v rodinných anamnézách nevyskytují zrakové vady. Nejstarší bratr se vyučil zámečníkem a pracoval jako obráběč kovů ve strojírenském závodě. Druhorozená sestra se vyučila tkadlenou a pracovala v textilním závodě až do loňského roku, kdy si požádala o předčasný starobní důchod. Mladší bratr se vyučil zámečníkem a pracoval jako údržbář v textilním závodě. Po uzavření závodu nastoupil do Technických služeb. Podle výpovědi respondentky se u sourozenců a v jejich rodinách nevyskytují zrakové vady.

Osobní anamnéza

Čtvrtá gravidita matky a průběh těhotenství nebyly v normě. Porod byl předčasný. Respondentka se narodila ve 24. gestačním týdnu a tři měsíce pobývala v inkubátoru. Na očích se respondentce rozvinula retinopatie nedonošených III. – IV. stupně. Respondentka je částečně vidící.

Matka zůstala v domácnosti a o zrakově handicapovanou respondentku pečovala v předškolním věku. Respondentka v rozhovoru uvádí, že měla roční odklad povinné školní docházky, z toho důvodu nastoupila v 7 letech do Základní speciální školy internátní pro slabozraké na Vinohradech v Praze. Ve speciální škole se naučila číst a psát ve zvětšeném černotisku a v bodovém písmu. Při výuce používala kompenzační pomůcky, a to různé lupy, turmon, učebnice ve zvětšeném černotisku a v Braillově písmu, tužky se širší stopou, sešity se širšími řádky, stolní lampy, sklopné pracovní desky aj. Pomůcky jí významně usnadňovaly výuku.

Po splnění povinné školní docházky pokračovala respondentka ve studiu na tříleté ekonomické škole pro osoby s vadami zraku v Krči. Respondentka v rozhovoru uvádí, že začala v 18 letech zjišťovat vážné potíže se zrakovým orgánem, které se projevíly praskáním cév a krvácením do sítnice. Respondentka podstoupila keratoplastiku rohovky ve Všeobecné fakultní nemocnici v Praze, z toho důvodu nedokončila studium. Po stabilizaci zdravotního stavu začala respondentka pracovat jako telefonistka v telefonní ústředně spotřebního družstva. V roce 1989 ukončilo družstvo svoji činnost a od té doby nesehnala adekvátní zaměstnání.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondentky hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, která zaujímají v jejím životě nezastupitelnou pozici. Respondentka zaznamenává rozhovory pomocí digitálního záznamníku s hlasovým

výstupem a magnetofonu. Podle výpovědi respondentky ráda zapisuje texty na Pichtově psacím stroji, neboť upřednostňuje bodové písmo. Časové údaje zjišťuje pomocí náramkových hodinek s hlasovým výstupem a hmatového budíku. V domácnosti s oblibou používá hmatové čočky, navlékač jehel, akustický digitální minutník, akustický indikátor hladiny, rozlišovač barev zn. Colorino a kuchyňskou váhu s hlasovými výstupy, neboť jí usnadňují vykonávání každodenních činností. Pomocí osobní váhy s hlasovým výstupem zjišťuje svoji tělesnou hmotnost. K určení podpisu využívá respondentka podpisovou šablonu. Podle výpovědi respondentky se pomocí bílé, orientační, pevné hole samostatně pohybuje a orientuje ve městě.

Respondent ŽZV4

Pohlaví, věk: žena, 67 let

Vzdělání, profese: SO, knihařka

Diagnóza: kongenitální katarakta, glaukom

Stupeň zrakového postižení: vrozené zbytky zraku

Celková charakteristika

Respondentka ŽZV4 je svobodná, bezdětná žena v seniorském věku, která žije v panelovém domě, v krajském městě. Respondentka pobírá invalidní důchod třetího stupně.

Podle výpovědi respondentky lze k jejím koníčkům uvést chov domácích zvířat, poslech zvukových knih a čtení knih v bodovém písmu.

Rodinná anamnéza

Respondentka pochází z úplné rodiny. Matka vystudovala střední zdravotnickou školu a pracovala jako zdravotní sestra v nemocnici. Podle výpovědi respondentky se v její rodinné anamnéze nevyskytovaly zrakové vady. Otec byl od narození těžce slabozraký. Respondentka uvádí, že byla u otce zjištěna zraková vada, a to oboustranná kongenitální katarakta. V jeho rodinné anamnéze se vyskytovaly zrakové vady dědičného původu. Otec vystudoval gymnázium a pracoval jako úředník na zkrácený pracovní úvazek ve spořitelně až do svých 55 let, kdy začal zjišťovat zhoršování zraku. Očním vyšetřením byla u otce diagnostikována další zraková vada, a to glaukom, který zapříčinil snížení zraku do pásma

zbytků zraku. Částečně vidící otec byl převeden do invalidního důchodu třetího stupně. Mladší bratr není zrakově postižený. Bratr vystudoval Vojenskou hudební školu. Nejprve hrál na dechové nástroje ve vojenském orchestru, později pracoval jako učitel v Základní umělecké škole. Mladší sestra je od narození středně slabozraká. Sestra vystudovala střední zdravotnickou školu a pracovala jako zdravotní sestra v ordinaci praktického lékaře. Podle výpovědi respondentky byla u sestry diagnostikována zraková vada, a to glaukom. Zraková vada je dědičného původu. V rodinách sourozenců se nevyskytují zrakové vady.

Osobní anamnéza

První gravidita matky a průběh porodu byly v normě. Porod nastal v termínu. Po porodu se respondentka podrobila očnímu vyšetření. Lékaři diagnostikovali oboustrannou kongenitální kataraktu v pásmu zbytků zraku. Respondentka uvádí, že se v šesti měsících podrobila operaci levého oka k zastavení zhoršování zraku. Zraková ostrost zůstala ve stejné výši.

Matka zůstala v domácnosti a o zrakově handicapovanou respondentku pečovala v předškolním věku. Podle výpovědi respondentky podstoupila v 6 letech druhou oční operaci, která u ní zanechala trvalé následky v částečné ztrátě sluchu. Ke kompenzaci sluchové vady používá závěsné sluchadlo. V 6 letech respondentka nastoupila do Základní speciální školy internátní pro slabozraké na Vinohradech, kterou navštěvovala do čtvrté třídy. Druhý stupeň absolvovala poblíž svého bydliště, a to v Základní speciální škole pro slabozraké v Moravské Třebové. Ve speciální škole se naučila číst a psát ve zvětšeném černotisku a Braillově písmu. Při výuce používala kompenzační pomůcky, a to různé lupy, turmon, Pichtův psací stroj, upravené učebnice, sešity se širšími linkami, tužky se širší stopou, stolní lampy, sklopné pracovní desky aj. Pomůcky jí významně pomáhaly zvládnout výuku.

Po splnění povinné školní docházky byla respondentka přijata ke studiu do učebního oboru knihař, který absolvovala v Učňovské speciální škole internátní pro mládež s vadami zraku v Krči. Po absolvování studia pracovala respondentka jako knihařka na zkrácený pracovní úvazek do 29 let, kdy začala trpět bolestmi hlavy, očí a zjišťovala, že se jí zhoršuje zrak. Očním vyšetřením byla u respondentky zjištěna další zraková vada, a to glaukom. Respondentka ukončila práci v knihařství a byla převedena do invalidního důchodu třetího stupně.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondentky hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zauímají v jejím životě důležité místo. Ke korekci zrakové vady používá hyperokulární čočky, prizmatický monokulár a Galileiho systém. Pomocí digitální zvětšovací lupy s hlasovým výstupem může samostatně číst, psát a získávat informace. Respondentka s oblibou zapisuje texty na Pichtově psacím stroji, neboť je to pro ni rychlejší způsob zápisu než u pomůcky na bázi výpočetní techniky. Ke komunikaci používá mobilní telefon s hlasovým výstupem. V domácnosti využívá akustický indikátor hladiny, hmatové čočky, konturenpastu a čtečku etiket PenFriend s hlasovým výstupem, neboť jí pomůcky usnadňují vykonávání každodenních činností. Respondentka pomocí osobní váhy s hlasovým výstupem zjišťuje svoji tělesnou hmotnost. CD+MP3 zařízení využívá k poslechu audioknih, čímž smysluplně využívá svůj volný čas. Podle výpovědi respondentky se pomocí bílé, opěrné hole bezpečně a samostatně pohybuje po městě.

Respondent MZZ1

Pohlaví, věk: muž, 88 let

Vzdělání, profese: VŠ, voják z povolání

Diagnóza: diabetická retinopatie, věkem podmíněná makulární degenerace sítnice

Stupeň zrakového postižení: získané zbytky zraku

Celková charakteristika

Respondent MZZ1 je ovdovělý muž v seniorském věku se zrakovou vadou získanou v období stáří. Manželka nebyla zrakově postižená. Manželé žili v panelovém domě na malém městě. Po úmrtí manželky žije respondent v domově pro seniory, z důvodu zajištěné celodenní péče. Podle výpovědi respondenta se u tří dospělých dětí a v jejich rodinách nevyskytují zrakové vady.

Respondent uvádí, že k jeho zálibám patří rybaření a poslech audioknih.

Rodinná anamnéza

Respondent pochází z úplné rodiny. Matka byla ženou v domácnosti. Otec pracoval jako zedník ve stavebnictví. Podle výpovědi respondenta se v rodinných anamnézách

nevyskytovaly zrakové vady. Respondent měl tři mladší sourozence. Starší sestra se vyučila kuchařkou a pracovala v závodní kuchyni textilního podniku. Mladší sestra se vyučila prodavačkou a pracovala v potravinách. Bratr se vyučil lakýrníkem a pracoval v komunálu. Podle výpovědi respondenta se u sourozenců a v jejich rodinách neobjevily zrakové vady.

Osobní anamnéza

První gravidita matky byla v normě. Porod nastal v termínu a jeho průběh byl bez potíží. U novorozeného respondenta nebyly shledány vrozené nemoci ani vývojové vady. Matka byla v domácnosti a o respondenta pečovala v předškolním věku. V 6 letech respondent nastoupil do běžné základní školy a po splnění povinné školní docházky byl přijat ke studiu na střední průmyslovou školu strojní. Po absolvování studia byl předvolán k plnění vojenské základní služby. V druhém roce vojenské služby dostal nabídku vstoupit do služebního poměru. Respondent přijal nabídku a začal při zaměstnání studovat na Vojenské akademii v Hranicích na Moravě. Po ukončení studia pracoval jako důstojník v místě svého současného bydliště.

V rámci zdravotních prohlídek byl u 35letého respondenta diagnostikován diabetes mellitus. Zpočátku byla pro respondenta dostačující medikamentózní léčba, později bylo nutné podávat injekčně inzulin. Podle výpovědi respondenta se u něho zdravotní stav zhoršoval. Při pravidelných prohlídkách byly diagnostikovány další závažné nemoci, a to hypertenze, dyslipidémie a ischemická choroba srdce. Následkem nemocí prodělal 63letý respondent cévní mozkovou příhodu bez výraznějších trvalých následků. Po osmi letech začal 71letý respondent zjišťovat výrazné zhoršování zraku u levého oka. Respondent se podrobil lékařskému vyšetření v Ústřední vojenské nemocnici v Praze, kde bylo zjištěno krvácení do sítnice. Závěr lékařů zněl diabetická retinopatie a pokročilá forma věkem podmíněné makulární degenerace sítnice. V průběhu tří let se respondent podrobil čtyřem očním laserovým operacím. Zraková vada levého oka je v pásmu zbytků zraku. Po dvou letech byl při oční kontrole u 75letého respondenta diagnostikován šedý zákal na pravém oku. Následovala operace s implantováním umělé čočky. Po roce začal respondent opět zjišťovat, že na pravé oko špatně vidí. Oftalmolog v Ústřední vojenské nemocnici zjistil krvácení do sítnice. Během dvou let podstoupil respondent dvě oční laserové operace. Zraková ostrost pravého oka je v pásmu zbytků zraku. Po čtyřech letech se situace u

pravého oka opakovala. Respondent opět podstoupil oční operaci. Zraková ostrost byla zachována ve stejné výši.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondenta hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zaujímají v jeho životě nezastupitelnou pozici. Ke korekci zrakové vady používá ruční a stojánkovou lupu s osvětlením. Pomůcky mu umožňují samostatně číst, psát a získávat informace. Časové údaje zjišťuje pomocí závěsných hodinek s hlasovým výstupem. Ke komunikaci využívá mobilní telefon pro slabozraké zn. Aligátor, který má zřetelný displej s většími hmatově uzpůsobenými tlačítky. V domácnosti využívá hmatové čočky, akustický indikátor hladiny a hmatový minutník, neboť mu usnadňují vykonávání každodenních činností. K určení podpisu používá podpisovou šablonu. Zvukové knihy poslouchá pomocí CD+MP3 zařízení. Ze sdělení respondenta se pomocí bílé, orientační, pevné hole samostatně pohybuje ve městě a pomocí povelového vysílače VPN01 se snadno orientuje v institucích.

Respondent MZZ2

Pohlaví, věk: muž, 91 let

Vzdělání, profese: SŠ, pracovník v redakci

Diagnóza: tuberkulóza chorioretinitis

Stupeň zrakového postižení: získané zbytky zraku

Celková charakteristika

Respondent MZZ2 je ženatý muž v seniorském věku se zrakovou vadou získanou v období starší dospělosti. Manželka není zrakově postižená. Manželé žijí v domě s pečovatelskou službou na malém městě. Podle výpovědi respondenta se u tří dospělých synů a v jejich rodinách nevyskytují zrakové vady.

Respondent uvádí, že k jeho zálibám patří historie a poslech vážné hudby.

Rodinná anamnéza.

Respondent pochází z úplné rodiny. Matka vystudovala střední zdravotnickou školu. Zpočátku byla ženou v domácnosti, později pracovala jako zdravotní sestra v

ambulanci. Otec vystudoval právnickou fakultu a byl ředitelem zdravotní pojišťovny. Podle výpovědi respondenta se v rodinných anamnézách neobjevovaly zrakové vady. Respondent měl tři mladší bratry. Druhorozený bratr vystudoval fakultu architektury a pracoval jako architekt na magistrátě. Prostřední a nejmladší bratři shodně vystudovali gymnázium a pracovali jako úředníci ve státní sféře. Podle výpovědi respondenta se u sourozenců a v jejich rodinách neobjevují zrakové vady.

Osobní anamnéza

První gravidita matky byla v normě. Porod nastal v termínu a probíhal bez potíží. U novorozeného respondenta nebyly shledány vrozené nemoci ani vývojové vady. Matka byla v domácnosti a o respondenta pečovala v předškolním věku.

V 6 letech respondent nastoupil do běžné základní školy. Po splnění povinné školní docházky byl přijat ke studiu na gymnázium. Respondent uvádí, že v prvním ročníku prodělal těžké onemocnění, a to tuberkulózu chorioretinitis. Nemoc diseminovala do sítnice a zapříčinila těžkou infekci s otoky sítnice, což zanechalo trvalé následky. Výrazně se u něho zhoršil zrak. Lékaři diagnostikovali těžkou slabozrakost. I přes zdravotní potíže, respondent dostudoval gymnázium.

Lékaři mu doporučili nalézt adekvátní práci, kde nebude zrak příliš zatěžován. Respondent nastoupil do redakce, kde pracoval jako administrativní pracovník pro zajišťování podkladů pro redakční zpracování. Respondent uvádí, že v průběhu aktivního života byla zraková vada stabilní. Potíže se zrakem se u něho objevily v 60 letech, kdy zjišťoval, že se mu zhoršuje zrak. Zraková vada v průběhu pěti let výrazně progredovala, což se projevilo poklesem zrakové ostrosti do pásma zbytků zraku. Částečně vidící respondent užíváním optických a optoelektronických pomůcek kompenzuje svoji těžkou zrakovou vadu.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondenta hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které v jeho životě zastávají důležitou pozici. Ke korekci zrakové vady používá optické a optoelektronické pomůcky, k nimž patří ruční a stojánková lupa s osvětlením a stolní kamerová lupa. Pomocí těchto pomůcek samostatně čte, píše a získává informace. Bílá, orientační, pevná hůl mu pomáhá zajišťovat samostatnou chůzi v městském prostředí.

Respondent MZZ3

Pohlaví, věk: muž, 55 let

Vzdělání, profese: SO, horník

Diagnóza: diabetická retinopatie, glaukom

Stupeň zrakového postižení: získané zbytky zraku

Celková charakteristika

Respondent MZZ3 je rozvedený muž ve starším dospělém věku se zrakovou vadou získanou v období střední dospělosti. Respondent žije v domě s pečovatelskou službou na malém městě. S bývalou manželkou mají dvě dospělé dcery a nezletilého syna. Z výpovědi respondenta se u manželky, dětí a v jejich rodinách neobjevují zrakové vady.

Respondent pobírá invalidní důchod třetího stupně. Respondent uvádí, že k jeho zálibám patří poslech rádia Proglas, hudby a audioknih.

Rodinná anamnéza

Respondent pochází z úplné rodiny. Matka se vyučila zahradnicí. Zpočátku pracovala v zahradnictví, později pracovala jako uklízečka v základní škole. Otec se vyučil zedníkem a pracoval na stavbách. Podle výpovědi respondenta se v rodinných anamnézách nevyskytovaly zrakové vady. Nejstarší sestra se vyučila pekařkou a pracuje v pekárně. Starší bratr se vyučil malířem pokojů a pracuje v soukromé firmě. Nejmladší sestra se vyučila servírkou a pracuje v restauraci. Podle výpovědi respondenta se u sourozenců a v jejich rodinách se nevyskytují zrakové vady.

Osobní anamnéza

Druhá gravidita matky byla v normě. Porod nastal v termínu a jeho průběh byl bez potíží. U novorozeného respondenta nebyly shledány vrozené nemoci ani vývojové vady. Respondent od 3 let navštěvoval běžnou mateřskou školu a v 6 letech nastoupil do běžné základní školy. Po splnění povinné školní docházky se přihlásil ke studiu do odborného učiliště hornického.

Respondent uvádí, že po ukončení učiliště nastoupil do ostravských dolů, kde pracoval jako horník do svých 45 let, kdy prodělal cévní mozkovou příhodu. Odborným vyšetřením byla u něho zjištěna závažná onemocnění, a to diabetes mellitus, hypertenze a benigní mozkový tumor nacházející se v blízkosti centra sluchového orgánu. Očním

vyšetřením byly u respondenta diagnostikovány zrakové vady, a to diabetická retinopatie a glaukom. Po léčbě cévní mozkové příhody se respondent podrobil dlouhodobé a náročné rehabilitaci. Po ukončení rehabilitace byl u něho proveden chirurgický zákrok k odstranění nádoru. Přes veškerá úsilí lékařů se nepodařilo u respondenta plně eliminovat dopady způsobené závažnými nemocemi. Respondent je částečně vidící a mírně nedoslýchavý. Ztráta sluchu je v pásmu 41-60 dB. Ke kompenzaci sluchové vady používá závěsná sluchadla. Ke kompenzaci zrakové vady používá pomůcky s hlasovým a hmatovým výstupem. Respondent má potíže s jemnou a hrubou motorikou a též se stabilitou. K chůzi do větších vzdáleností používá čtyřkolové chodítko nebo se pohybuje pomocí invalidního vozíku.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondenta hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zastávají v jeho životě nezastupitelné místo. Ke kompenzaci zrakových vad používá pomůcky na bázi výpočetní techniky a pomůcky s hlasovým a hmatovým výstupem. Respondent pomocí notebooku s hlasovým výstupem samostatně čte, píše, získává informace a poslouchá rádio, hudbu a audioknihy. K záznamu rozhovoru využívá digitální záznamník s hlasovým výstupem. Časové údaje zjišťuje pomocí závěsných hodinek s hlasovým výstupem. Ke komunikaci používá mobilní telefon s hlasovým výstupem. V domácnosti používá k usnadnění práce akustický indikátor hladiny, rozlišovač barev zn. Colortest s hlasovým výstupem a hmatové čočky. K určení podpisu využívá podpisovou šablonu. Respondent kontroluje svůj zdravotní stav pomocí teploměru, tlakoměru a glukometru s hlasovými výstupy. Bílá, orientační, skládací hůl mu pomáhá zajišťovat chůzi s doprovodem v krátkých vzdálenostech.

Respondentka ŽZZ1

Pohlaví, věk: žena, 85 let

Vzdělání, profese: SŠ, účetní

Diagnóza: krátkozrakost, glaukom

Stupeň zrakového postižení: získané zbytky zraku

Celková charakteristika

Respondentka ŽZZ1 je ovdovělá žena v seniorském věku se zrakovou vadou získanou v období střední dospělosti. Manžel nebyl zrakově postižený. Respondentka žije v panelovém domě, v krajském městě. Podle výpovědi respondentky se u dvou dospělých dcer a v jejich rodinách neobjevují zrakové vady.

Respondentka v rozhovoru uvádí, že k jejím zálibám patří pěstování květin, poslech audioknih a návštěvy kulturních akcí.

Rodinná anamnéza

Respondentka pochází z úplné rodiny. Matka byla zpočátku ženou v domácnosti, později pracovala jako úřednice u přepážky na poště. Otec se vyučil frézařem a pracoval ve strojírenském závodě. Podle výpovědi respondentky se v rodinných anamnézách nevyskytovaly zrakové vady. Starší sestra se vyučila švadlenou a pracovala ve výrobním družstvu. Mladší bratr se vyučil silnoproudým elektrikářem a pracoval v rozvodném závodě. Podle výpovědi respondentky se u sourozenců a v jejich rodinách neobjevují zrakové vady.

Osobní anamnéza

Druhá gravidita matky byla v normě. Porod nastal v termínu a probíhal bez potíží. U novorozené respondentky nebyly shledány vrozené nemoci ani vývojové vady. Matka byla v domácnosti a o respondentku pečovala v předškolním věku. V 6 letech respondentka nastoupila do běžné základní školy. Po splnění povinné školní docházky byla přijata ke studiu na střední dvouletou ekonomickou školu. Po absolvování studia pracovala jako účetní v provozní účtárně kožedělného závodu.

Respondentka uvádí, že se po dvou těhotenstvích začal u ní postupně zhoršovat zrak. Očním vyšetřením byla u 30leté respondentky diagnostikována zraková vada, a to střední krátkozrakost, která byla korigována brýlemi. Podle výpovědi respondentky prodělala ve 39 letech těžkou chřipku a po uzdravení začala zjišťovat potíže se zrakem, což se projevovalo rozmazaným, mlhavým a prostorově omezeným viděním. Respondentka podstoupila oční vyšetření a oftalmolog zjistil vysoký nitrooční tlak, který zapříčinil vznik zrakové vady. Lékař diagnostikoval oboustranný glaukom se snížením zrakové ostrosti do pásma těžké slabozrakosti. Glaukom byl léčen medikamentózně a těžká slabozrakost byla korigována pomocí brýlí a optických pomůcek.

Respondentka uvádí, že v průběhu aktivního života nebyla zraková vada stabilní. Výrazný pokles zraku zjišťovala ve svých 54 letech, z toho důvodu se podrobila laserové oční operaci k zastavení rychlé progresy zrakové vady. Zraková ostrost se ustálila v pásmu zbytků zraku. Částečně vidící respondentka byla převedena do invalidního důchodu třetího stupně.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondentky hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zauímají v jejím životě důležité místo. Ke korekci zrakové vady používá ruční lupu s integrovaným světlem, posuvný systém a stolní kamerovou lupu. Pomůcky ji umožňují samostatně číst, psát a získávat informace. Pomocí digitálního záznamníku s hlasovým výstupem zaznamenává rozhovor a zásluhou náramkových hodinek s hlasovým výstupem zjišťuje čas. Ke komunikaci používá mobilní telefon s hlasovým výstupem. V domácnosti s oblibou používá akustický indikátor hladiny, odměrky, kráječ cibule, navlékač jehel a párovač ponožek, neboť jí významně usnadňují práci. Při podpisu používá podpisovou šablonu. Pomocí CD+MP3 zařízení poslouchá audioknihy. Bílá, orientační, skládací hůl jí zajišťuje samostatný pohyb ve městě a pomocí povelového vysílače VPN01 se orientuje v městské hromadné dopravě a institucích.

Respondentka ŽNV1

Pohlaví, věk: žena, 68 let

Vzdělání, profese: SO, telefonistka

Diagnóza: kongenitální katarakta, strabismus

Stupeň zrakového postižení: vrozená praktická nevidomost

Celková charakteristika

Respondentka ŽNV1 je vdaná žena v seniorském věku. Manžel je nevidomý. Jeho zraková vada je v pásmu praktické nevidomosti. Manželé žijí v panelovém domě na malém městě. Podle výpovědi respondentky se u dvou dospělých dětí a v jejich rodinách nevyskytují zrakové vady.

Respondentka pobírá invalidní důchod třetího stupně. Ze sdělení respondentky lze mezi její záliby uvést vaření, pletení, zpěv a poslech audioknih.

Rodinná anamnéza

Respondentka pochází z úplné rodiny. Matka byla nejprve ženou v domácnosti, později pracovala v rostlinné výrobě zemědělského družstva. Otec se vyučil opravářem zemědělských strojů a pracoval v zemědělském družstvu. Ze sdělení respondentky se v rodinných anamnézách nevyskytovaly zrakové vady. Starší bratr se vyučil klempířem a pracoval v autoservisu. Podle výpovědi respondentky se u bratra a v jeho rodině neobjevují zrakové vady.

Osobní anamnéza

Druhá gravidita matky byla v normě. Porod nastal v termínu a průběh porodu byl bez potíží, přesto byly po narození respondentky očním vyšetřením objeveny zrakové vady. Lékaři diagnostikovali oboustrannou kongenitální kataraktu a strabismus. Zraková ostrost je v pásmu zbytků zraku. Podle výpovědi respondentky nebyla příčina vrozeného šedého zákalu objasněna.

Respondentka byla do 3 let v péči matky. Poté nastoupila do Mateřské speciální školy internátní pro zrakově postižené v Praze. V prostředí zrakově handicapovaných dětí setrvala šest měsíců. Cílem bylo respondentku seznámit s dětmi stejného handicapu.

V 6 letech respondentka nastoupila do Základní speciální školy internátní pro slabozraké na Vinohradech. Ve speciální škole se naučila číst a psát ve zvětšeném černotisku a Braillově písmu. Při výuce používala kompenzační pomůcky, a to různé lupy, turmon, sklopné pracovní desky, stolní lampy, učebnice pro slabozraké, tužky se širší stopou, sešity se širšími řádky aj. Pomůcky jí významně usnadňovaly výuku. Respondentka uvádí, že postupně přicházela o zbytky zraku. V období puberty se u ní výrazně zhoršil zrak a oslepla. Zraková vada je v pásmu praktické nevidomosti. 14letá respondentka přestoupila do Základní speciální školy pro nevidomé na Hradčanech, která se v současnosti nazývá Škola Jaroslava Ježka. K usnadnění výuky používala kompenzační pomůcky, a to Kleinův psací stroj, Pichtův psací stroj, kancelářský psací stroj, tabulky k zápisu bodového písma aj. Podle výpovědi respondentky se na speciálních školách naučila samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti, z těchto důvodů doporučuje integrování dětí se zrakovým postižením do speciálních škol i v tom případě, že nastává odluka od rodičů a citová deprivace.

Po absolvování povinné školní docházky byla přijata ke studiu na Učňovskou školu internátní pro mládež s vadami zraku v Krči. Zde si zvolila dvouletý obor telefonista. Po

ukončení studia pracovala jako telefonistka v telefonní ústředně dopravního podniku až do odchodu do starobního důchodu.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondentky hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zaujímají v jejím životě nezastupitelnou pozici. Ke kompenzaci zrakové vady používá pomůcky na bázi výpočetní techniky a pomůcky s využitím hlasu a hmatu. Respondentka pomocí digitálního čtecího zařízení s hlasovým výstupem samostatně čte, píše, získává informace a komunikuje na Skypu. Hlasový digitální záznamník používá k záznamu rozhovoru. Respondentka uvádí, že s oblibou používá Pichtův psací stroj k rychlému zápisu textů. Pomocí moderního CD+MP3 zařízení poslouchá audioknihy, kterým nahradila starší typ zařízení, a to magnetofon. Časové údaje zjišťuje pomocí náramkových hodinek s hlasovým výstupem a hmatového budíku. Ke komunikaci též využívá mobilní telefon s hlasovým výstupem. V domácnosti používá akustický indikátor hladiny, kuchyňskou váhu a rozlišovač barev zn. Colortest s hlasovými výstupy, hmatový minutník, hmatový krejčovský metr a navlékač jehel, neboť jí pomůcky významně usnadňují práci. Ke kontrole zdravotního stavu používá osobní váhu, teploměr a tlakoměr s hlasovými výstupy. Podle výpovědi respondentky se pomocí bílé, francouzské hole samostatně pohybuje ve městě a zásluhou povelového vysílače VPN01 se snadno orientuje v institucích.

Respondent MNV1

Pohlaví, věk: muž, 64 let

Vzdělání, profese: SO, telefonista

Diagnóza: retinopatie nedonošených, glaukom

Stupeň zrakového postižení: vrozená praktická nevidomost

Celková charakteristika

Respondent MNV1 je svobodný, bezdětný muž v seniorském věku, který žije v panelovém domě na malém městě. Respondent pobírá invalidní důchod třetího stupně.

Podle výpovědi respondenta lze mezi jeho záliby uvést poslech audioknih a čtení odborné literatury z oblasti spojařské techniky.

Rodinná anamnéza

Respondent pochází z úplné rodiny. Matka se vyučila kuchařkou a pracovala v prodejně mléčných lahůdek. Respondent uvádí, že matka nebyla zrakově postižená, i když se v její rodinné anamnéze vyskytovaly zrakové vady dědičného původu. Příčinou vzniku zrakových vad byl chybný chromozom 7, který byl též zjištěn u matky. Vlastní otec se vyučil automechanikem a pracoval v údržbě dopravního podniku. Ze sdělení respondenta se v jeho rodinné anamnéze nevyskytovaly zrakové vady. Rodiče měli pět dětí. Dva nejstarší vlastní bratři nemají zjištěny zrakové vady. Prvorozený vlastní bratr se vyučil instalatérem a pracoval v komunálu. Druhorozený vlastní bratr se vyučil zámečnickem a pracoval jako údržbář v Domově důchodců. Třetí vlastní bratr se narodil se zrakovou vadou, která je dědičného původu. Podle výpovědi respondenta byl u bratra diagnostikován oboustranný retinoblastom. Bratr se podrobil oční operaci, a to oboustranné enukleaci. Bratr absolvoval Mateřskou a základní speciální školu internátní pro zrakově postižené na Hradčanech. Vzdělávací instituce se v současnosti nazývá Škola Jaroslava Ježka. Po splnění povinné školní docházky nastoupil do Učňovské školy internátní pro mládež s vadami zraku v Krči. Zde si zvolil obor masér. Po absolvování studia pracoval jako masér v nemocnici. Čtvrté těhotenství matky bylo vícečetné. Matka očekávala narození dvojčat, a to respondenta a dceru. Podle výpovědi respondenta nebyla u sestry objevena zraková vada. Sestra se vyučila cukrářkou. Zpočátku pracovala v cukrářské výrobě, později pracovala jako prodavačka v závodní kantýně strojírenského závodu. Respondent dále uvádí, že se matce v druhém manželství narodil syn. Nevlastní bratr se narodil se zrakovou vadou. Zraková vada je dědičná. Jeho diagnóza byla retinoblastom. Nitrooční nádor zasáhl pravé oko. Bratr se podrobil oční operaci, a to enukleaci oka. Ve 12 letech utrpěl bratr vážné zranění oka. V důsledku úrazu nastalo odchlípení (amoce) sítnice a oslepnutí. Jeho zraková vada byla v pásmu praktické nevidomosti. Bratr shodně absolvoval speciální vzdělávací instituce pro zrakově postižené jako jeho starší nevlastní bratr. Na učilišti si zvolil obor telefonista. Po ukončení studií pracoval jako telefonista v telefonní ústředně ve státní instituci do svých 47 let, kdy tragicky zemřel.

Osobní anamnéza

Čtvrté vícečetné těhotenství matky a průběh porodu nebyly v normě. Porod nastal předčasně. Dvojčata se narodila v 28. gestačním týdnu a byla umístěna do inkubátoru. U

respondenta se rozvinula retinopatie nedonošených IV. stupně. Respondent je částečně vidící. Podle výpovědi respondenta nebyla u sestry zjištěna zraková vada.

Novorozený respondent byl v péči matky třicet měsíců. Poté z rodinných důvodů nastoupil do Mateřské speciální školy internátní pro zrakově postižené na Hradčanech. Vzdělávací instituce se v současnosti nazývá Škola Jaroslava Ježka. Respondent uvádí, že oftalmologové u něho v 5 letech očním vyšetřením zjistili další zrakovou vadu. Diagnóza zněla oboustranný glaukom. Vysoký nitrooční tlak zapříčinil poškození zrakového nervu a respondent oslepl. Zraková vada je v pásmu praktické nevidomosti. Na Hradčanech pokračoval respondent v plnění povinné školní docházky.

Po ukončení studia byl respondent přijat ke studiu na Střední hudební školu internátní pro mládež s vadami zraku v Praze s dnešním označením Konzervatoř Jana Deyla. Respondent si zvolil obor ladič klavírů, který z psychických důvodů nedostudoval. Po stabilizaci psychického stavu se přihlásil ke studiu na Učňovskou školu internátní pro mládež s vadami zraku v Krči. Zde si zvolil kurz telefonisty. Po absolvování studia nastoupil respondent do telefonní ústředny elektrotechnického závodu, kde pracoval až do odchodu do starobního důchodu.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondenta hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zastávají v jeho životě důležité místo. Ke kompenzaci zrakové vady používá pomůcky na bázi výpočetní techniky a pomůcky s využitím hlasu a hmatu. Podle výpovědi respondenta pomocí digitálního čtecího zařízení s hlasovým výstupem samostatně čte, píše a získává informace a díky mobilnímu telefonu s hlasovým výstupem samostatně komunikuje. Respondent s oblibou zapisuje texty na Pichtově psacím stroji, neboť upřednostňuje bodové písmo. Ke kontrole zdravotního stavu používá tlakoměr a glukometr s hlasovými výstupy. Podle výpovědi respondenta se pomocí bílé, orientační, skládací hole samostatně pohybuje a orientuje v neznámém prostředí.

Respondentka ŽNV2

Pohlaví, věk: žena, 65 let

Vzdělání, profese: SO, ladička klavírů

Diagnóza: kongenitální katarakta, nystagmus, glaukom

Stupeň zrakového postižení: vrozená praktická nevidomost

Celková charakteristika

Respondentka ŽNV2 je svobodná, bezdětná žena v seniorském věku, která žije v panelovém domě, v krajském městě.

Respondentka pobírá invalidní důchod třetího stupně. Podle výpovědi respondentky lze k jejím zálibám uvést vaření, procházky v přírodě a poslech audioknih.

Rodinná anamnéza

Respondentka pochází z úplné rodiny. Matka se vyučila brusičkou a pracovala jako dělnice v závodě na výrobu klavírů. Podle výpovědi respondentky se v její rodinné anamnéze nevyskytovaly zrakové vady. Otec byl od narození těžce slabozraký. Jeho diagnózy byly kongenitální katarakta a strabismus. Otec pobíral invalidní důchod třetího stupně. Respondentka uvádí, že se v jeho rodinné anamnéze vyskytovaly zrakové vady dědičného původu. Mladší bratr se vyučil truhlářem a pracoval také v závodě na výrobu klavírů. Ze sdělení respondentky se u bratra a v jeho rodině nevyskytují zrakové vady.

Osobní anamnéza

První gravidita matky byla v normě. Porod nastal v termínu. Průběh porodu byl bez komplikací. Přesto byly u novorozené respondentky očním vyšetřením objeveny zrakové vady. Lékaři diagnostikovali oboustrannou kongenitální kataraktu a nystagmus. Zraková ostrost je v pásmu praktické nevidomosti.

Matka zůstala v domácnosti a o nevidomou respondentku pečovala v předškolním věku. Respondentka uvádí, že pobývala tři měsíce v Mateřské speciální škole internátní pro zrakově postižené v Hradčanech, aby se seznámila s prostředím speciální školy a s dětmi stejného handicapu. V 6 letech nastoupila do Základní speciální školy internátní v Hradčanech, která se v současnosti nazývá Škola Jaroslava Ježka. Ve speciální škole se naučila číst a psát v bodovém písmu. Při výuce používala kompenzační pomůcky, k nimž

lze zařadit Pražskou tabulku, Pichtův psací stroj, Kleinův psací stroj, hmatové plánky, šestibod, učebnice v bodovém písmu aj. Pomůcky jí významně usnadňovaly výuku.

Po splnění povinné školní docházky byla respondentka přijata ke studiu na Střední hudební školu internátní pro mládež s vadami zraku v Praze s dnešním označením Konzervatoř Jana Deyla. Zde si zvolila obor ladič klavíru. Po absolvování studia vykonávala svoji profesi ve výrobním závodě klavírů.

Respondentka uvádí, že ve 44 letech trpěla silnými bolestmi očí a hlavy, které neustupovaly ani po farmakologické léčbě. Z těchto důvodů podstoupila oční vyšetření a oftalmolog u ní zjistil další zrakovou vadu, a to glaukom. Zraková vada je dědičného původu. Zelený zákal léčí respondentka pomocí medikamentů.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondentky hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zaujímají v jejím životě důležité místo. Ke kompenzaci zrakové vady používá pomůcky s využitím hlasu a hmatu. Respondentka uvádí, že s oblibou zapisuje texty na Pichtově psacím stroji, neboť preferuje bodové písmo. Pomocí CD+MP3 zařízení poslouchá audioknihy. Časové údaje zjišťuje pomocí náramkových hodinek a budíku s hmatovými výstupy. K usnadnění domácích prací používá akustický indikátor hladiny a kuchyňskou váhu s hlasovým výstupem. Svůj zdravotní stav kontroluje pomocí teploměru a osobní váhy s hlasovými výstupy. Bílá, orientační, skládací hůl jí pomáhá v samostatné chůzi a díky povelovému vysílači VPN01 se snadno orientuje v institucích a městské hromadné dopravě.

Respondentka ŽNV3

Pohlaví, věk: žena, 67 let

Vzdělání, profese: SŠ, telefonistka

Diagnóza: kongenitální katarakta, strabismus, glaukom

Stupeň zrakového postižení: vrozená praktická nevidomost

Celková charakteristika

Respondentka ŽNV3 je vdaná žena v seniorském věku, která žije s nevidomým manželem v panelovém domě, v krajském městě. Podle výpovědi respondentky se manžel

narodil se zrakovou vadou. Jeho diagnóza je kongenitální glaukom. Zraková vada je dědičného původu. Dospělý syn je od narození středně slabozraký. Má stejné postižení jako rodiče. Jeho zraková vada je též dědičná. U tří nezletilých dětí se nevyskytují zrakové vady.

Respondentka pobírá invalidní důchod třetího stupně a podle její výpovědi lze k jejím zájmům zařadit poslech audioknih a hudby.

Rodinná anamnéza

Respondentka pochází z úplné rodiny. Matka pracovala jako ošetrovatelka v nemocnici. Otec pracoval jako řidič autobusu. Podle výpovědi respondentky se v rodinných anamnézách nevyskytovaly zrakové vady. Druhorozená sestra vystudovala dvouletou ekonomickou školu a pracovala jako účetní ve výrobní účtárně spotřebního družstva. Nejmladší sestra vystudovala střední pedagogickou školu a pracovala jako učitelka v mateřské škole. Ze sdělení respondentky se u sourozenců a v jejich rodinách nevyskytují zrakové vady.

Osobní anamnéza

První gravidita matky probíhala s komplikacemi. Porod nastal v termínu. Průběh porodu probíhal s potížemi. Respondentka uvádí, že matka prodělala v prvním trimestru gravidity těžkou chřipku. Infekce poškodila vývoj oka v embryonálním stádiu a zanechala trvalé následky. U novorozené respondentky byly očním vyšetřením objeveny zrakové vady. Lékaři diagnostikovali kongenitální kataraktu a strabismus. Zraková ostrost je v pásmu zbytků zraku.

Matka zůstala v domácnosti a o zrakově handicapovanou respondentku pečovala v předškolním věku. V 6 letech respondentka nastoupila do Základní speciální školy internátní pro slabozraké na Vinohradech. Ve speciální škole se naučila číst a psát ve zvětšeném černotisku a v Braillově písmu. K výuce používala kompenzační pomůcky, a to Pichtův psací stroj, Kleinův psací stroj, Pražskou tabulku, učebnice ve zvětšeném písmu, sešity s výraznějšími linkami, fixy se širší stopou, stolní lampy, sklopné pracovní desky aj. Kompenzační pomůcky jí pomáhaly usnadňovat výuku.

Po splnění povinné školní docházky pokračovala respondentka ve studiu na tříleté ekonomické škole pro osoby s vadami zraku v Krči. Podle výpovědi respondentky začala v období adolescence zjišťovat potíže se zrakem, které se projeví rychlým zhoršováním

zraku. Oftalmolog objevil další zrakovou vadu. Diagnóza zněla oboustranný glaukom. Vysoký nitrooční tlak zapříčinil poškození zrakového nervu. Respondentka oslepla a její zraková vada je v pásmu praktické nevidomosti. Respondentka nerezignovala a dokončila studium. Po absolvování studia nastoupila do telefonní ústředny kožedělného závodu, kde pracovala až do odchodu do starobního důchodu.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondentky hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky v životě zrakově handicapovaných osob. Ke kompenzaci zrakové vady používá pomůcky na bázi výpočetní techniky a pomůcky s využitím hlasu a hmatu. Respondentka používá digitální čtecí zařízení s hlasovým výstupem k samostatnému čtení, psaní a získávání informací. S oblibou zapisuje texty pomocí Pichtova psacího stroje, neboť upřednostňuje bodové písmo. Časová data zjišťuje pomocí hlasových náramkových hodinek a hmatového budíku. V domácnosti používá akustický indikátor hladiny, kuchyňskou váhu a rozlišovač barev zn. Colorino s hlasovými výstupy, neboť jí usnadňují vykonávání každodenních činností. Pomocí teploměru a osobní váhy s hlasovými výstupy kontroluje svůj zdravotní stav. Bílá, orientační, skládací hůl jí pomáhá v samostatné chůzi v městském prostředí a zásluhou povelového vysílače VPN01 se orientuje v institucích a městské hromadné dopravě.

Respondent MNZ1

Pohlaví, věk: muž, 72 let

Vzdělání, profese: SO, čalouník, telefonista

Diagnóza: atrofie zrakového nervu

Stupeň zrakového postižení: získaná praktická nevidomost

Celková charakteristika

Respondent MNZ1 je ženatý muž v seniorském věku se zrakovou vadou získanou v období adolescence, který žije s nevidomou manželkou v panelovém domě na malém městě. Podle výpovědi respondenta se manželka narodila se zrakovými vadami. Její diagnózy jsou kongenitální katarakta a strabismus. Zrakové vady mají dědičný původ. Ze

sdělení respondenta se u dvou plnoletých dětí a v jejich rodinách nevyskytují zrakové vady.

Respondent pobírá invalidní důchod třetího stupně. Podle výpovědi respondenta lze k jeho koníčkům zařadit hraní na harmoniku, zpěv a cestování.

Rodinná anamnéza

Respondent pochází z úplné rodiny. Matka pracovala v rostlinné výrobě zemědělského družstva. Otec pracoval jako dělník ve strojírenském závodě. Ze sdělení respondenta se v rodinných anamnézách nevyskytovaly zrakové vady. Nejstarší bratr se vyučil svářečem a pracoval ve strojírenském závodě. Mladší sestra se vyučila dámskou krejčovou a šila ve výrobním družstvu. Z výpovědi respondenta se u sourozenců a v jejich rodinách nevyskytují zrakové vady.

Osobní anamnéza

Druhá gravidita matky a průběh porodu byly v normě. Porod nastal v termínu. U novorozeného respondenta nebyly sledovány vrozené nemoci ani vývojové vady. Respondent od 3 let navštěvoval běžnou mateřskou školu a v 6 letech nastoupil do běžné základní školy. Po splnění povinné školní docházky byl respondent přijat ke studiu do odborného učiliště hutnického.

V 17 letech si respondent neodbornou manipulací, a to odpálením dělobuchou „z ruky“, způsobil rozsáhlá a závažná poranění v oblastech zrakového orgánu a horních končetin. Respondent podstoupil operaci, dlouhodobou léčbu a rekonvalescenci, přesto následky úrazu jsou trvalého charakteru. Respondent oslepl. Lékaři diagnostikovali atrofii zrakového nervu. Zraková ostrost je v pásmu praktické nevidomosti. Respondent má také amputované dva články prstů levé ruky.

Po rekonvalescenci nastoupil ke studiu do Učňovské školy internátní pro mládež s vadami zraku v Krči. Zde si zvolil učební obor čalouník. Ve speciální škole se naučil číst a psát v Braillově písmu. Kompenzační pomůcky, a to Pichtův psací stroj, kancelářský psací stroj, Kleinův psací stroj, šestibod, kolíčková písanka, tabulky na zápis bodového písma mu usnadňovaly výuku.

Po absolvování studia začal respondent pracovat jako čalouník v automobilovém závodě a po přestěhování do současného bydliště nastoupil do telefonní ústředny na soud, kde pracoval až do odchodu do starobního důchodu.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondenta hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky v životě zrakově handicapovaných osob. Ke kompenzaci zrakové vady používá pomůcky na bázi výpočetní techniky a pomůcky s využitím hlasu a hmatu. Podle výpovědi respondenta používá digitální čtecí zařízení s hlasovým výstupem k samostatnému čtení, psaní a získávání informací. Respondent s oblibou zapisuje stručné texty na Pichtově psacím stroji a pomocí hlasového digitálního záznamníku zaznamenává rozhovor. Ke komunikaci využívá mobilní telefon s hlasovým výstupem a časové údaje zjišťuje pomocí hmatového budíku a náramkových hodinek s hlasovým a hmatovým výstupem. K poslechu audioknih používá CD+MP3 zařízení. V domácnosti používá akustický indikátor hladiny, akustický digitální minutník, hlasový rozlišovač barev zn. Colorino, skládací hmatový metr a akustickou vodováhu. Pomocí osobní váhy a teploměru s hlasovými výstupy zjišťuje svoji tělesnou hmotnost a kontroluje zdravotní stav. Podle výpovědi respondenta se pomocí bílé, orientační, skládací hole a vodícího psa samostatně pohybuje po městě. Povelový vysílač VPN01 používá k orientaci v institucích.

Respondentka ŽNZ1

Pohlaví, stav, věk: žena, 58 let

Vzdělání, profese: SŠ, telefonistka

Diagnóza: atrofie zrakového nervu

Stupeň zrakového postižení: získaná praktická nevidomost

Celková charakteristika

Respondentka ŽNZ1 je rozvedená žena staršího dospělého věku se zrakovou vadou získanou v období adolescence, která žije v panelovém domě, v krajském městě. Bývalý manžel není zrakově postižený. Respondentka uvádí, že se u dospělé dcery nevyskytuje zraková vada.

Respondentka pobírá invalidní důchod třetího stupně. Ze sdělení respondentky lze k jejím koníčkům zařadit poslech audioknih, relaxační hudby a turistika.

Rodinná anamnéza

Respondentka pochází z úplné rodiny. Matka vystudovala střední ekonomickou školu a pracovala jako úřednice v pojišťovně. Otec vystudoval střední průmyslovou školu strojní a pracoval jako konstruktér ve strojírenském závodě. Ze sdělení respondentky se v rodinných anamnézách nevyskytovaly zrakové vady. Tragicky zemřelá, mladší sestra vystudovala střední zdravotnickou školu a pracovala jako laborantka v nemocnici. Podle výpovědi respondentky se u sestry a v její rodině nevyskytly zrakové vady.

Osobní anamnéza

První gravidita matky a průběh porodu byly v normě. Porod nastal v termínu. U novorozené respondentky nebyly shledány vrozené nemoci ani vývojové vady. Respondentka uvádí, že se v kojeneckém období podrobila očkování proti neštovicím a následkem vakcíny se vyvolala prudká reakce v organismu. Respondentka prodělala akutní zánět mozku, který zapříčinil poškození nervu zrakového orgánu. Její diagnóza zněla atrofie zrakového nervu. Respondentka podstoupila náročnou léčbu, přesto progresivní forma atrofie zrakového nervu se projevila razantním snížením zrakové ostrosti do pásma zbytků zraku. Lékaři provedli sérii odborných vyšetření, ale nežádoucí účinky vakcíny proti neštovicím nebyly potvrzeny. Příčina zrakové vady nebyla objasněna.

Matka zůstala v domácnosti a o zrakově handicapovanou respondentku pečovala v předškolním věku. Svoji zrakovou vadu korigovala pomocí brýlí a optických pomůcek. V 6 letech respondentka nastoupila do běžné základní školy, i přes doporučení k umístění do Základní speciální školy internátní pro děti se zrakovými vadami na Vinohradech. Je nutné se zmínit, že již v té době jí pedagogové přirozeně pomáhali s výukou. Pedagogové zvětšovali texty, zkoušeli ji ústně, ne písemně a diktovali ji novou látku k zapsání do sešitu, jelikož nepřečetla zápisy na tabuli.

Podle výpovědi respondentky absolvovala první stupeň v běžné základní škole, ale od 5. třídy začala plnit povinnou školní docházku ve speciální škole. Zde se naučila číst a psát ve zvětšeném černotisku a v Braillově písmu. Při výuce používala kompenzační pomůcky, a to různé lupy, turmon, Pichtův psací stroj, Pražskou tabulku, upravené učebnice, fixy se širší stopou, stolní lampy, sklopné pracovní desky aj. Pomůcky jí značně usnadňovaly výuku.

Po ukončení základní školy byla přijata ke studiu na tříletou ekonomickou školu pro osoby s vadami zraku v Krči. Podle výpovědi respondentky nebyla zraková vada

stabilní. V období adolescence zjišťovala postupné zhoršování zraku, přesto dokončila studia. Poté nastoupila do podatelny městského úřadu, kde pracovala jako administrativní pracovnice na zkrácený pracovní úvazek. V průběhu aktivního života se zrak u ní stále zhoršoval a ve svých 30 letech oslepla. Zraková vada je v pásmu praktické nevidomosti. Respondentka přestoupila do telefonní ústředny, kde pracovala patnáct let. Poté nastoupila do chráněné dílny, kde pracovala jako keramička.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondentky hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zastávají v jejím životě důležitou pozici. Ke kompenzaci zrakové vady používá pomůcky na bázi výpočetní techniky a pomůcky s využitím hlasu a hmatu. Respondentka uvádí, že používá digitální čtecí zařízení s hlasovým výstupem k samostatnému čtení, psaní a získávání informací. Na Pichtově psacím stroji s oblibou zapisuje stručné texty. Pomocí hlasového digitálního záznamníku zaznamenává mluvené slovo. K telefonování používá ozvučený mobilní telefon. Pomocí hmatových náramkových hodinek a hmatového budíku zjišťuje časové údaje. K poslechu audioknih používá CD+MP3 zařízení. V domácnosti jí usnadňují práci akustický indikátor hladiny, akustický digitální minutník, hlasový rozlišovač barev zn. Colortest, hmatový krejčovský metr, jehly pro zrakově postižené a hmatové čočky. Pomocí osobní váhy a teploměru s hlasovými výstupy zjišťuje svoji tělesnou hmotnost a kontroluje zdravotní stav. Respondentka sděluje, že bílá, orientační, skládací hůl a vodící pes jí významně pomáhají v samostatné chůzi po městě a pomocí povelového vysílače VPN01 se orientuje v městské hromadné dopravě.

Respondent MNZ2

Pohlaví, věk: muž, 46 let

Vzdělání, profese: VŠ, lektor náročných pomůcek pro zrakově postižené

Diagnóza: atrofie zrakového nervu

Stupeň zrakové postižení: získaná praktická nevidomost

Celková charakteristika

Respondent MNZ2 je svobodný, bezdětný muž staršího dospělého věku se zrakovou vadou získanou v období časně dospělosti, který žije v rodinném domku na vesnici v dosahu krajského města.

Respondent pobírá invalidní důchod třetího stupně, přesto pracuje jako lektor pomůcek pro zrakově postižené v obecně prospěšné společnosti. Podle výpovědi respondenta lze mezi jeho koníčky zařadit výpočetní techniku a hudbu.

Rodinná anamnéza

Respondent pochází z úplné rodiny. Matka vystudovala střední ekonomickou školu a pracovala jako účetní v nemocnici. Otec se vyučil zedníkem a pracoval na stavbách. Ze sdělení respondenta se v rodinných anamnézách nevyskytovaly zrakové vady. Mladší bratr vystudoval odborné učiliště automobilové a pracuje jako mistr v dopravním podniku. Podle výpovědi respondenta se u bratra nevyskytuje zraková vada.

Osobní anamnéza

První gravidita matky a průběh porodu byly v normě. Porod nastal v termínu. U novorozeného respondenta nebyly shledány vrozené nemoci ani vývojové vady. Respondent od 3 let navštěvoval běžnou mateřskou školu a v 6 letech nastoupil do běžné základní školy. Po absolvování povinné školní docházky byl respondent přijat ke studiu na Střední průmyslovou dopravní školu v České Třebové.

Po absolvování studia pracoval respondent dva roky jako výpravčí u Českých drah. Podle výpovědi respondenta se v 21 letech stal účastníkem dopravní nehody, kde utrpěl těžká a závažná zranění. Respondent podstoupil operaci, náročnou léčbu a dlouhodobou rekonvalescenci, přesto následky závažných zranění jsou trvalého charakteru. Respondent oslepl. Lékaři diagnostikovali atrofii zrakového nervu. Zraková vada je v pásmu praktické nevidomosti.

Po sedmi letech psychické stabilizace se respondent rozhodl ke studiu informatiky na Univerzitě v Hradci Králové. Zde zároveň pracoval jako konzultant kompenzačních pomůcek. V rámci integračních aktivit Společnosti nevidomých a slabozrakých ČR si osvojil znalost bodového písma. Po absolvování studia nastoupil do obecně prospěšné společnosti, kde pracuje jako lektor náročných pomůcek pro zrakově postižené.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondenta hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky, které zaujímají v jeho životě neocenitelnou pozici. Ke kompenzaci zrakové vady používá pomůcky na bázi výpočetní techniky a pomůcky s využitím hlasu a hmatu. Respondent uvádí, že používá digitální čtecí zařízení s hlasovým výstupem k samostatnému čtení, psaní a získávání informací. K záznamu mluveného slova využívá digitální záznamník s hlasovým výstupem. Pomocí mobilního telefonu s hlasovým výstupem bezproblémově komunikuje. CD+MP3 zařízení mu zajišťuje poslech audioknih. Časové údaje zjišťuje zásluhou náramkových hodinek a budíku s hmatovými výstupy. V domácnosti mu usnadňují práci akustický indikátor hladiny, rozlišovač barev zn. Colortest, „mluvík“ a čtečka etiket PenFriend s hlasovými výstupy. Respondent kontroluje svůj zdravotní stav a zjišťuje tělesnou hmotnost pomocí teploměru, tlakoměru a osobní váhy s hlasovými výstupy. Podle výpovědi respondenta se pomocí bílé, orientační, skládací hole samostatně pohybuje v městském prostředí a zásluhou povelového vysílače VPN01 se snadno orientuje v institucích a městské hromadné dopravě.

Respondent MNZ3

Pohlaví, věk: muž, 50 let

Vzdělání, profese: VŠ, odborný pracovník v oblasti odstraňování bariér

Diagnóza: diabetická retinopatie

Stupeň zrakového postižení: získaná praktická nevidomost

Celková charakteristika

Respondent MNZ3 je ženatý muž staršího dospělého věku se zrakovou vadou získanou v období časně dospělosti, který žije s manželkou v panelovém domě, v krajském městě. Podle výpovědi respondenta není manželka zrakově postižená, ale u nezletilého syna byla zjištěna zraková vada. Syn má diagnostikovanou tupozrakost (amblyopie). K nápravě zrakové vady podstoupil pleoptická cvičení.

Respondent pobírá invalidní důchod třetího stupně, přesto pracuje jako odborný pracovník v obecně prospěšné společnosti. Jeho pracovní náplní je odstraňování

architektonických bariér. Podle výpovědi respondenta patří k jeho zálibám relaxace, aktivní a pasivní sportování.

Rodinná anamnéza

Respondent pochází z úplné rodiny. Matka pracovala jako vlaková průvodčí. Otec pracoval jako mistr povrchové úpravy ve strojírenském závodě. Ze sdělení respondenta se v rodinných anamnézách nevyskytují zrakové vady. Mladší bratr vystudoval střední průmyslovou školu strojní a pracuje jako nákupčí ve strojírenském závodě. Podle výpovědi respondenta se u bratra a v jeho rodině nevyskytují zrakové vady.

Osobní anamnéza

První gravidita matky byla v normě. Porod nastal v termínu a jeho průběh byl bez potíží. U novorozeného respondenta nebyly shledány vrozené nemoci ani vývojové vady. Respondent od 3 let navštěvoval běžnou mateřskou školu a v 6 letech nastoupil do běžné základní školy. Podle výpovědi respondenta začal v období dospívání zjišťovat zhoršování zdravotního stavu, které se u něho projevilo výrazným zhoršením zraku, pocitu únavy, slabosti, žízně a častého močení. Při lékařské prohlídce bylo u něho zjištěno vážně onemocnění, a to cukrovka prvního typu, která zapříčinila vznik zrakové vady. Lékař diagnostikoval diabetickou retinopatii, která byla příčinou snížení zrakové ostrosti do pásma střední slabozrakosti. Respondent léčil cukrovku pomocí inzulinových injekcí a zrakovou vadu korigoval brýlemi.

Po splnění povinné školní docházky byl respondent přijat ke studiu na střední odborné učiliště strojnické. Po absolvování studia začal pracovat jako zámečník ve strojírenském závodě a zároveň pokračoval v dálkovém dvouletém maturitním studiu. Respondent uvádí, že se u něho v průběhu studia postupně zhoršoval zrak a ve 20 letech byl těžce slabozraký, z toho důvodu podstoupil preventivní laserovou operaci sítnice. Po operaci nastaly komplikace projevující se praskáním cév a krvácením do sítnice. Následoval akutní pokles zraku nejprve u levého a později u pravého oka. Rychlá progresivní změna způsobila odchlípení (amoci) sítnice. Respondent podstoupil sedm očních operací, ale přes veškeré úsilí lékařů se nepodařilo zastavit progresi zrakové vady v souvislosti s chronickými komplikacemi cukrovky. Respondent oslepl. Zraková vada je v pásmu praktické nevidomosti.

Po psychické stabilizaci se respondent rozhodl ke studiu speciální pedagogiky na Univerzitě Karlově v Praze. V rámci integračních aktivit Společnosti nevidomých a slabozrakých ČR si osvojil znalost bodového písma. Po absolvování studia nejprve pracoval jako speciální pedagog u dětí s mentálním a kombinovaným postižením. Poté nastoupil do obecně prospěšné společnosti, kde pracuje jako odborný pracovník pro odstraňování architektonických bariér.

Kompenzační pomůcky

Podle výpovědi respondenta hodnotí rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené za významné pomocníky v životě zrakově handicapovaných osob. Ke kompenzaci zrakové vady používá pomůcky na bázi výpočetní techniky a pomůcky s využitím hmatu a hlasu. Respondent uvádí, že používá notebook a digitální čtecí zařízení s hlasovými výstupy k samostatnému čtení, psaní a získávání informací. Hlasový digitální záznamník využívá k záznamu mluveného slova. Pomocí Pichtova psacího stroje zapisuje texty v bodovém písmu. Ke komunikaci používá mobilní telefon s hlasovým výstupem. Časová data zjišťuje pomocí hmatových náramkových hodinek a budíku s hlasovým výstupem. V domácnosti používá akustický indikátor hladiny k bezpečnému nalévání tekutiny. Respondent dále uvádí, že se pomocí bílé orientační, skládací hole samostatně pohybuje v městském prostředí a díky povelovému vysílači VPN01 se snadno orientuje v institucích a městské hromadné dopravě.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Mgr. Soňa Skočovská

Obor: Speciální pedagogika

Forma studia: postgraduální

Název práce: Efektivita využití kompenzačních pomůcek pro zrakově postižené

Rok: 2019

Počet stran textu bez příloh: 126

Celkový počet stran příloh: 48

Počet titulů literatury a pramenů: 38

Počet internetových zdrojů: 56

Vedoucí práce: PhDr. Mgr. Pavlína Šumníková Ph.D.